

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra společenských věd

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Tereza Hružková

Vývoj dnešní mládeže očima starší generace

Olomouc 2019

vedoucí práce: Mgr. Tomáš Hubálek, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem vypracovala svou bakalářskou práci samostatně a výhradně s použitím literatury, která je uvedena v seznamu citované literatury a zdrojů na konci práce.

Poděkování

Chtěla bych poděkovat mému vedoucímu práce Mgr. Tomášovi Hubálkovi, Ph.D. za ochotu, trpělivost a cenné rady, které mi pomohly ve vypracování bakalářské práce. Děkuji mé rodině za jejich podporu nejen při práci na bakalářské práci, ale také za celou dobu mého dosavadního vysokoškolského studia.

Obsah:

Úvod	5
1. Vysvětlení pojmů	7
1.1 Mládež	7
1.2 Starší generace	9
2. Vývoj generací mládeže	11
3. Okruhy zkoumání	15
3.1 Přístup mládeže ke vzdělání	15
3.2 Vztah mládeže k čtení, čtenářství, čtenářská gramotnost	17
3.3 Zájem mládeže o politiku	20
3.4 Přístup mládeže k financím	22
3.5 Postoj mladých lidí k manželství	24
4. Průzkum – praktická část	27
4.1 Příprava – cíl, úkoly, hypotézy, použité metody	27
4.2 Charakteristika respondentů	27
4.3 Postup při rozhovoru	29
4.4 Interpretace výsledků	30
4.4.1 Přístup mládeže ke vzdělání	30
4.4.2 Vztah mládež k čtenářství, čtenářská gramotnost	32
4.4.3 Zájem mládeže o politiku	33
4.4.4 Přístup mládeže k financím	35
4.4.5 Postoj mladých lidí k manželství	36
Závěr	38
Seznam literatury	40
Přílohy	44
Anotace	46

Úvod

V jedné ze svých studií Petr Sak napsal: „*Pohled na mládež je pohledem společnosti do zrcadla*“¹.

Čas neúprosně běží dál. Každou minutu jsou vyvinuté nové léky, nové stroje a nové metody, způsoby, postupy. Svět se neustále inovuje. Vše se mění. Tyto moderní "vymoženosti" ovlivní každou generaci jiným způsobem.

„*Přístup staré generace k inovacím musí být zákonitě zkoumavější, váhavější, protože zásobárna jejich zkušeností, s kterými inovace poměruje, je daleko větší.*“² Naproti tomu mládež je přístupná všem změnám. „*Mládež k inovacím přistupuje v rámci své primární socializace.*“³ Mládí je plné nových zážitků a mládež zkouší, co vše může, kde jsou hranice.

Ve výběru tématu mě ovlivnil můj vztah k prarodičům, kteří mají protichůdné názory na mládež. Tato skutečnost mě vede k myšlence, že i společnost může mít podobně odlišné postoje. To je jedna z hypotéz, ze kterých bych v této práci vycházela.

Mnoho bakalářských prací se zabývá pohledem mládeže na dnešní svět, například na seniory. Myslím, že je více smysluplnější práce zkoumat názor lidí, kteří zaujali určitý postoj k různým situacím vzhledem k prožitým létům a mají svůj ujasněný názor, což mnohdy mládež ještě nemá.

Lidé ze starší generace mají kus života za sebou. Z toho vyplývá, že zpravidla mají určité zkušenosti. Kdybychom se jich zeptali na jejich názor, jejich radu, možná bychom tolik nechybovali. Mohli bychom se poučit z některých jejich chyb a omylů, nezapomínat na minulost a využít to vše pro naši budoucnost.

Cílem práce bude zjistit pohled současné starší generace na vývoj mládeže. „*Generační odlišnosti jsou nejen efektem společenských podmínek, ale i zdrojem dalších změn ve společnosti, jejichž významným subjektem jsou v nemalé míře právě aktuální generace mládeže.*“⁴

---

¹ SAK, Petr. Generace, mládež a její výzkum. *Mládež a společnost*. Bratislava: Ministerstvo školství, vědy, výzkumu a sportu, 2016, XXII, č. 2, s. 7-23. ISSN 1335-1109. Online. Dostupné z <http://www.insoma.cz/Studie%20generace_mladez_a_jeji_vyzkum.pdf> [Cit. k 14.12.2018].

² SAK, Petr. Vztahy mezi generacemi. *Česko-slovenské pediatrie*, č. 5/2009, Praha: Mladá fronta, 1945. Online. Dostupné z <http://www.insoma.cz/index.php?id=1&n=1&d_1=article&d_2=generace> [Cit. k 14.12.2018].

³ Tamtéž.

⁴ SAK, Petr. Generace, mládež a její výzkum. *Mládež a společnost*. Bratislava: Ministerstvo školství, vědy, výzkumu a sportu, 2016, XXII, č. 2, s. 7-23. ISSN 1335-1109. Online. Dostupné z <http://www.insoma.cz/Studie%20generace_mladez_a_jeji_vyzkum.pdf> [Cit. k 14.12.2018].

Tato práce by se neměla zajímat o biologický vývoj mládeže. Pojem ‘vývoj dnešní mládeže’ v této práci reprezentuje vývoj mládeže ve společnosti, jejich socializaci, jejich dovednosti, znalosti, názory a zájmy.

Teoretická část je rozdělena do 3 kapitol a 7 podkapitol. První kapitola je zaměřena na objasnění klíčových pojmů, které se vyskytnou v práci. V další kapitole bych ráda stručně přiblížila vývoj mládeže. Zbytek teoretické části by se zabýval vybranými hodnotami, ke kterým mládež zaujímá vztah. Jednalo by se o témata: přístup mládeže k penězům, přístup mládeže ke vzdělání, zájem mládeže o svět, touha mládeže po manželství či partnerství a přístup mládeže k práci.

Praktickou část bych chtěla pojmout jako sekundární nahlédnutí na pátý typ generace mládeže, tedy ne mým pohledem, prostřednictvím někoho, kdo nemá své tvrzení podloženo například výzkumem, nýbrž svými zkušenostmi.

Vzhledem k povaze práce jsem zvolila kvalitativní výzkum a jako výzkumný nástroj rozhovor s příslušníky starší generace, kterou více specifikuji v teoretické části práce.

1. Vysvětlení pojmů

Nejprve bych chtěla přiblížit pojmy mládež a starší generace, které se v mé práci objeví. Jsou to dvě různé věkové skupiny, jež bych blíže vysvětlit.

Jak mi řekl jeden pro mě důležitý člověk: „V dnešní době je už téměř vše objeveno, vysvětleno a popsáno”. Právě proto budu čerpat z děl autorů, kteří se danou problematikou zabývali.

1.1 Mládež

Každý zhruba ví, kdo spadá do skupiny mládeže, ale většina z občanů ji neumí přesně definovat. Může za to zřejmě fakt, že každý mladý člověk, tuto fázi ukončí v různém věku. *„Časově se mládí obtížně vymezuje. Jeho počátkem může být např. dokončení základní školní docházky a koncem vstup do zaměstnání a založení vlastní rodiny, hranice se tu tedy stanovují jen těžko.”*⁵ *„U děvčat značíná kolem šestnáctého roku, u chlapců asi v sedmnácti letech. Horní věková hranice se nedá přesně stanovit, neboť dosažení dospělosti ovlivňuje celá řada skutečností. Jedním z nejpodstatnějších vlivů jsou společenské a kulturní zvyklosti. V industriálně rozvinutých společnostech jsou požadavky na dospělost náročnější, přechod do dospělosti se může posouvat do vyššího věku.”*⁶

S jistotou mohu konstatovat, že za mládež považujeme část společnosti, která je ve fázi přechodu z doby, kdy byla souhrnem lidí ve státě považována za dítě, a dobou, kdy ji společnost bere jako dospělou.

*„Mládež je velká sociální skupina lidí se specifickou pozicí a úlohou ve společnosti. Do této skupiny bývají zařazováni jedinci ve věku od ukončení základní školní docházky do věku ukončení sociální zralosti, převzetí všech rolí dospělých a získání plnohodnotného občanského statutu. Obvykle je za horní hranici považován věk 26 až 30 let.”*⁷

Mladí lidé jsou plní ideálů. Plánují budoucnost a snaží se připravit na dobu, kdy, jak se říká, "vyletí z hnízda". Snaží se najít samy sebe. Najít koutek ve světě kam by patřili. Hledají to, co je definuje, co by měli v životě dělat a zpravidla v této fázi lidé mění své názory. Dělají vše proto, aby svým způsobem byli jedineční. Toto období lidského vývoje je *„přípravou na*

---

⁵ JANDOUREK, JAN. *Úvod do sociologie*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-644-5, s. 67.

⁶ ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Přehled vývojové psychologie*. Dotisk 2., nezměn. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. ISBN 80-244-0629-2, s. 111.

⁷ SAK, Petr. *Proměny české mládeže: česká mládež v pohledu sociologických výzkumů*. Vyd. 1. Praha: Petrklíč, 2000. ISBN 8072290428. Úvod.

převzetí rolí dospělého, odpoutáváním od primární rodiny, hledáním hodnotové orientace, hledáním autorit a konkrétnější přípravou na budoucí povolání."⁸

Období dospívání mnoho lidí nazývá "obdobím vzdoru". V tomto období mladí lidé prochází fází, kdy se v nich všechno tzv. bouří a už jen z principu většina mladých lidí nesouhlasí s názory dospělých. Lidé si v této fázi života chtějí užít zábavu, poznat co nejvíce věcí a míst. Jednoduše řečeno, chtějí se "vybouřit" před tím, než jim započne "vážný život", tedy že se osamostatní, začnou chodit do práce, založí si rodinu. „*Adolescenti většinou pokračují – tak jako pubescenti – v úsilí o nezávislost na rodičích a obecně dospělých, chtějí mít svou vlastní cestu, názory, kulturu, způsob života atd. Odmítají jiné názory a životní formy, často velmi energicky.*"⁹

Není jednoduchou záležitostí pro mladého člověka prokázat skutečnou nezávislost, například ve finanční sféře, a samostatnost, které jsou charakteristické pro dospělost. Naše kultura nemá jasné modely přechodu od závislosti k nezávislosti, nemá žádné rituály.¹⁰

„*V České republice k 1. 1. 2013 žilo 1.881.844 obyvatel ve věku 15–29 let, což představuje necelých 18 % z celkové populace.*"¹¹ V mnoha momentech našeho života si přejeme, aby čas aspoň na chvíli ustrnul avšak čas se nezastaví. S tím souvisí změna. Mění se svět i lidé a jejich okolí. Zda k lepšímu či horšímu ukáže až čas. Celkem hezky to vystihuje věta: „Změna je život". Dnešní společnost je jiná než v předcházejících letech. Nemůže za to jen změna doby, ale také složení obyvatelstva. „*Česká republika patří již několik let k evropským zemím, jejichž populace stárne a kde se počet mladých lidí neustále snižuje. Od roku 2010 jejich podíl poklesl o 5 % a dosáhl téměř průměru Evropské unie.*"¹² Ke konci loňského roku tedy roku 2017 „*žilo v Česku 1 249 422 osob ve věku 15 až 26 let. Tvořily 12% podíl v populaci.*"¹³ Pokud se zaměříme na obě čísla, která nám ukazují procento zastoupení mládeže v populaci v roce 2013 a 2017, můžeme potvrdit tvrzení, že počet mladých lidí v populaci klesá. Od roku 2013 do roku 2017 došlo k snížení o 6%.

---

⁸ JANDOUREK, JAN. *Úvod do sociologie*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-644-5, s. 67.

⁹ ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Přehled vývojové psychologie*. Dotisk 2., nezměn. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. ISBN 80-244-0629-2, s. 111.

¹⁰ ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Přehled vývojové psychologie*. Dotisk 2., nezměn. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. ISBN 80-244-0629-2, s. 113.

¹¹ *Zpráva o mládeži 2013*. Online: www.msmt.cz/file/33231_1_1/, [cit. 12.2.2019].

¹² *Zpráva o mládeži 2013*, s. 11. Online: www.msmt.cz/file/33231_1_1/, [cit. 12.2.2019].

¹³ Český statistický úřad. Infografika: Podíl mladých v populaci činí 12%. 2018. Online: <https://www.czso.cz/csu/czso/infografika-podil-mladych-v-populaci-cini-12->, [cit. 12. 2. 2019].

Člověk je nejvíce přizpůsobivý ke změnám v době dětství a dospívání. Také se tyto skupiny nejlépe a nejrychleji učí nové věci. Právě proto se zpravidla nejdříve nejnovější vývojové tendence ukazují u dětí a mládeže, tedy u nejmladší generace.

1.2 Starší generace

Pro vysvětlení dalšího textu této kapitoly uvádím definici slova generace: „*pokolení; soubor osob narozených a žijících přibližně ve stejné době*”¹⁴.

Doba, kdy už o člověku můžeme říct, že dosáhl **období stáří**, se mění se společností. V dávných dobách lidé umírali už kolem čtyřiceti let, nemluvě o otrocích. Postupem času se prodlužovala doba života člověka a tím se i změnilo datování období stáří. „*Stáří je životní fáze člověka ohraničená dvěma časovými body. Horní věková hranice stáří je ostře vymezena smrtí. Spodní věková hranice je rozmazána tím, že jevy a procesy, které tvoří stáří, do života člověka vstupují postupně. Teprve úhrn těchto jevů a procesů tvoří stáří.*”¹⁵ Změny nastávají jak v ekonomické rovině, kdy člověk odchází do částečného či úplného důchodu, tak i po psychické a biologické stránce, kdy člověk má méně energie.

S dobou se mění životní styl a móda. Taktéž názory a myšlení není stejné. Dnešní starší generace se liší od té předcházející.

„*Období stárnutí a stáří, i když je v současnosti předmětem zájmu vývojové psychologie, je probádáno mnohem méně než období dětství a dospívání.*”¹⁶ Možná je to dané tím, že někteří lidé se i v šedesáti letech necítí staří a žijí stejným životem jako ve svých čtyřiceti. Socioložka Lucie Vidovičová správně poukázala na fakt, že „*pro mladé je zlomem ve vztahu k věku číslo, kdežto starší vědí, že starý je ten, kdo se tak cítí*“¹⁷.

Vymezení období stáří se liší autor od autora. „*Etapu stáří nazývá Erikson pozdní věk a zahrnuje do ní člověka od 65 let. V klasifikaci vývojových období Nakonečného (1993) se stáří rozděluje do dvou etap, počáteční (od 60 do 75 let) a pokročilé stáří (od 75 let). Odlišné periodizační schéma se objevuje u Švancary (1979), který proces stárnutí stanovuje*

---

¹⁴ Kolektiv autorů Encyklopedický dům. *Slovník cizích slov*. Praha: Levné knihy KMA, s r. o., 2006. ISBN 80-7309-347-2. s. 117.

¹⁵ SAK, Petr; KOLESÁROVÁ, Karolína. *Sociologie stáří a seniorů*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3850-5. s. 14.

¹⁶ ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Přehled vývojové psychologie*. Dotisk 2., nezměněné vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. ISBN 80-244-0629-2, s. 128.

¹⁷ Online: <http://www.nastarakolena.cz/hranice-stari-se-stale-posouva-1633/>, [cit. dne 10. 3. 2019].

již před dovršením padesátky”¹⁸.

Stárnutí (presenium) od 46/48 do 65 let

Stáří (senium) od 65 let

Vysoký věk od 75 let

Stárnutí je přirozený proces. Každou minutou stárneme. Stárnou nejen lidé, zvířata a rostliny ale i neživé předměty jako například rychlovarná konvice, která se časem opotřebovává a tím stárne, až do její “smrti”, kdy přestane fungovat. Celý svět stárne. Je to koloběh života. *„Biologické stárnutí a analogicky jakékoli stárnutí je také možno chápat jako proces se dvěma odlišnými fázemi, z nichž první je fáze dospívání, kdy se funkce zdokonalují a postupně dochází k maximalizaci výkonu, a druhá je fáze ubývání sil, narůstání poruch, celkového oslabování.”*

¹⁹ Se stárnutím je spojen nárůst zkušeností, moudrosti a rozvahy, protože, jak člověk stárne, zpravidla se také intelektuálně a zručně zdokonaluje. ²⁰

---

¹⁸ ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Přehled vývojové psychologie*. Dotisk 2., nezměněné vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. ISBN 80-244-0629-2, s. 130.

¹⁹ LINHART, J., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A., MAŘÍKOVÁ, H. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5, s. 1217.

²⁰ LINHART, J., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A., MAŘÍKOVÁ, H. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5, s. 1217.

2. Vývoj generací mládeže

*„Generační odlišnosti jsou nejen efektem společenských podmínek, ale i zdrojem dalších změn ve společnosti, jejichž významným subjektem jsou v nemalé míře právě aktuální generace mládeže.“*²¹

Svět se mění a i lidé nezůstávají stejní. Vše se posouvá kupředu. Čas plyne. Nezastavuje se a neběží jako příslovečná rači či krabí chůze pozadu. To, co se stalo, nelze změnit. *„V zásadě každé pokolení prochází neopakovatelnou historickou zkušeností a je historicky neopakovatelná.“*²²

Zpravidla se odborníci soustředili na vývoj mládeže od konce druhé světové války a sestavili rozčlenění do generací.

První generace, budovatelská či poválečná, je tvořena ročníky narozenými před rokem 1939 tedy před druhou světovou válkou. *„Její základní společenský postoj, z něhož vycházela její generační aktivita vyjadřoval, že je třeba vybudovat novou sociálně spravedlivou společnost.“*²³ Pro přesnější představu o poválečné generaci uvádím aspoň jednoho představitele, kterého pravděpodobně většina lidí zná: Pavel Kohout²⁴ narozen v roce 1928. Spisovatel, který psal tzv. budovatelskou poezii.

Druhou generací (reformní) je generace Pražského jara. Též se pro tuto generaci vžilo označení baby boomers²⁵. Tento pojem vznikl v USA jako název pro lidi narozené po druhé světové válce. Reprezentanti této generace nezažili předválečné Československo ani okupaci a dospívali v tzv. zlatých šedesátých letech. *„Společenské aktivity této generace usilovaly o reformu ve směru jejich ideálů. Tím vznikla ve společnosti mimořádná situace, kdy mladá a střední generace se v pohledu na společnost a na její reformu shodovaly. Tato generace mládeže žila v sociálním, politickém a kulturním klimatu vytvořeném generací předchozí.“*²⁶ Významná část generace v roce 1968 emigrovala a jen část se po listopadu 1989 vrátila. Tito lidé žili odlišný život od života těch, kteří zůstali v normalizačním Československu. Zmíněná skutečnost způsobuje, že tato generace je nejednotná.

---

²¹ SAK, Petr. Generace, mládež a její výzkum. *Mládež a společnost*. Bratislava: Ministerstvo školství, vědy, výzkumu a sportu, 2016, XXII, č. 2, s. 7-23. ISSN 1335-1109. s. 1.

²² Online: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Generace>, [cit. dne 8. 8. 2019].

²³ SAK, Petr. Generace, mládež a její výzkum. *Mládež a společnost*. Bratislava: Ministerstvo školství, vědy, výzkumu a sportu, 2016, XXII, č. 2, s. 7-23. ISSN 1335-1109. s. 2.

²⁴ Tamtéž.

²⁵ Online: <https://zsfed.cz/recenze/analyza-generaci/>, [cit. k 11. 3. 2019].

²⁶ SAK, Petr. Generace, mládež a její výzkum. *Mládež a společnost*. Bratislava: Ministerstvo školství, vědy, výzkumu a sportu, 2016, XXII, č. 2, s. 7-23. ISSN 1335-1109. s. 2.

Právě lidé z řad příslušníků již zmíněných dvou generací se budou účastnit praktické části mé práce. Jsou to lidé, u kterých budu zkoumat jejich pohled na dnešní mládež.

Velmi rozšířené označení Husákovy děti ²⁷ patří generaci třetí, „*charakterizované pragmatičností a sociální adaptabilitou*“ ²⁸. Gustav Husák byl generálním tajemníkem Komunistické strany Československa a později se stal také prezidentem. Dnes je tato generace také známá jako generace X. Petr Sak o této generaci, kterou označuje jako normalizační, napsal, že „*nastavuje klima tvrdé tržní společnosti bez přívlastků, a v dichotomii Ericha Fromma „Mít či být“ se bezvýhradně kloní k hodnotám a životnímu stylu postavenému na „mít“*“ ²⁹. V současnosti mají lidé této generace mezi čtyřiceti až padesáti lety.

Petr Sak datuje nástup čtvrté transformační generace mládeže od devadesátých let, „*kteřá ve svých počátečních populačních ročnících představuje sociologickou exkluzivitu. Je formována dvěma společenskými systémy, nejdříve reálného socialismu a posléze nastupujícího kapitalizmu*“ ³⁰. Jiní autoři tuto generaci nazývají jako generaci Y, Mileniálové nebo Havlovy děti ³¹. Rozmezí let, kdy by se podle těchto autorů měli představitelé generace narodit, se liší. Některé zdroje uvádí rok 1984 až 2005, jiné 1979 až druhá polovina devadesátých let a někteří autoři zařazují do zmíněné generace ročníky 1983 až 1997. V době této generace došlo k rozmachu informační a komunikační technologie. To znamená, že reprezentanti transformační generace již vyrůstali mezi technologiemi. ³² „*Čtvrtá generace do roku 2000 prožila ještě část života bez ICT v časoprostoru přirozeného světa. Jako děti si ještě hráli venku a hrozba „zarachem“ od rodičů měla smysl.*“ ³³ Dnešní dvacátníci až třicátníci chtějí využít ICT k tomu, aby se v dnešní době, kdy je na člověka kladeno hodně nároků, nemuseli vzdát svého osobního života. ³⁴ Zatímco starší generaci kolem roku 2000 ICT nic moc neříkalo, mládež se přesouvala do kyberprostoru. Zmíněný fakt způsobil propast mezi generacemi a jejich vztah je v této době nejhorší jaký v České republice kdy byl, obzvlášť pokud bychom se zaměřili na vztah mladé generace ke starší. „*Propast mezi generacemi je současně přelomem mezi epochami a to mezi*

---

²⁷ Online: <https://zsfed.cz/recenze/analyza-generaci/>, [cit. k 11. 3. 2019].

²⁸ SAK, Petr. Generace, mládež a její výzkum. *Mládež a společnost*. Bratislava: Ministerstvo školství, vědy, výzkumu a sportu, 2016, XXII, č. 2, s. 7-23. ISSN 1335-1109. s. 5.

²⁹ SAK, Petr. Generace, mládež a její výzkum. *Mládež a společnost*. Bratislava: Ministerstvo školství, vědy, výzkumu a sportu, 2016, XXII, č. 2, s. 7-23. ISSN 1335-1109. s. 6.

³⁰ SAK, Petr. Generace, mládež a její výzkum. *Mládež a společnost*. Bratislava: Ministerstvo školství, vědy, výzkumu a sportu, 2016, XXII, č. 2, s. 7-23. ISSN 1335-1109. s. 8.

³¹ Online: <https://zsfed.cz/recenze/analyza-generaci/>, [cit. k 11. 3. 2019].

³² SAK, Petr. Generace, mládež a její výzkum. *Mládež a společnost*. Bratislava: Ministerstvo školství, vědy, výzkumu a sportu, 2016, XXII, č. 2, s. 7-23. ISSN 1335-1109. s. 8.

³³ SAK, Petr. Generace, mládež a její výzkum. *Mládež a společnost*. Bratislava: Ministerstvo školství, vědy, výzkumu a sportu, 2016, XXII, č. 2, s. 7-23. ISSN 1335-1109. s. 12.

³⁴ Online: <http://www.hrforum.cz/x-y-z-tri-pismena-tri-nejvyraznejsi-generace-soucasnosti/>, [cit. k 8. 3. 2019].

epochou gramotné kultury a epochou kyberkultury. Generací seniorů kolem roku 2000 vrcholí v české kultuře a společnosti gramotná kultura. Žádná předchozí generace tolik nečetla a neznala českou a světovou literaturu, včetně poezie jako právě tato.”³⁵

S rokem 2000 postupně přichází pátá generace, generace Z³⁶. „Přechod k páté generaci nemá ostrou hranici a faktorem tvořícím tuto hranici je věk, v němž dětem této generace vstupovaly ICT do života.”³⁷ Zástupci generace Z vyrůstali téměř s mobilem v ruce. Rodiče dávají dítěti už od batolícího věku mobil na hrani, dítě tato “hračka” zabaví na hodně dlouhou dobu. „„Digital natives“ jsou mladí lidé, kteří už se narodili v digitálním světě. Svět vnímají prizmatem konzumerismu, dokáží se rychle adaptovat na nové situace a naopak se nedokáží dlouho soustředit. Někdy se této generaci říká také „tichá“, nebo „net generation“. Všechna tři označení vyplývají ze základního rysu příslušníků této generace, což je snaha být „always on“, tedy pořád na příjmu, pořád online. Internet je pro tyto lidi zejména zdrojem komunikace a zábavy.”³⁸ Podle Martina Buchtíka, sociologa ve společnosti Median, je pro mládež kyberprostor stejná kulisa jako je pro starší generaci televize. Staršímu člověku se lépe hledá v textu, dokáže jej rychle očima přeletět a posléze vědět to, co bylo v textu podstatné. Jinak je tomu u mladých lidí. Mladá generace konzumuje obraz. Nesleduje však televizi ale YouTube. Ve výsledku se jen sdělovací prostředek. Stejně jako starší generace čeká na svůj oblíbený pořad, mladá generace čeká až vyvěsí oblíbený Youtuber nové video.³⁹ Pro dnešní děti a mládež jsou Youtuberi jejich vzory. Problémem je však to, že YouTube nemá jako televize “cenzuru”, každý si na svém kanále může říct, co chce.

Petr Sach o této generaci napsal, že „se nachází ve stavu historického bezvědomí. Říci, že nezná historii by byl eufemismus.”⁴⁰ Taktéž tvrdí, že největší vliv na vývoj mládeže má informační a komunikační technologie, které ovlivňují nejen život mládeže, ale i její osobnost a životní styl.

⁴¹ K politice se tato generace staví vlažně. „Přestože vůči společnosti jsou velmi kritičtí a

---

³⁵ SAK, Petr. Generace, mládež a její výzkum. *Mládež a společnost*. Bratislava: Ministerstvo školství, vědy, výzkumu a sportu, 2016, XXII, č. 2, s. 7-23. ISSN 1335-1109. s. 9.

³⁶ Online: <https://zsfid.cz/recenze/analyza-generaci/>, [cit. k 11. 3. 2019].

³⁷ SAK, Petr. Generace, mládež a její výzkum. *Mládež a společnost*. Bratislava: Ministerstvo školství, vědy, výzkumu a sportu, 2016, XXII, č. 2, s. 7-23. ISSN 1335-1109. s. 12.

³⁸ Online: <http://www.hrforum.cz/x-y-z-tri-pismena-tri-nejvyraznejsi-generace-soucasnosti/>, [cit. k 8. 3. 2019].

³⁹ Online: https://www.idnes.cz/zpravy/prilohy/youtuberi-generace-youtube-martin-buchtik-sociolog.A170309_134853_domaci_mcn, [cit. k 8. 3. 2019].

⁴⁰ SAK, Petr. Generace, mládež a její výzkum. *Mládež a společnost*. Bratislava: Ministerstvo školství, vědy, výzkumu a sportu, 2016, XXII, č. 2, s. 7-23. ISSN 1335-1109. s. 12.

⁴¹ Tamtéž.

*politiky všeobecně pohrdají, nejsou ochotni věnovat energii nápravě společnosti s rizikovou nadějí, že tímlepší i svůj život“*⁴²

Velmi atraktivní je v poslední době studium v zahraničí, Erasmus. Čerstvě vystudovaní mladí lidé často vycestují z České republiky za lepším uplatněním. Někteří se rozhodnou v cizině zůstat. *„Pátou generaci charakterizuje zájem o život v zahraničí, u některých s předpokladem pozdějšího návratu do Čech, velká část však s návratem nepočítá. Podle nejnovějších údajů 20% lékařů ihned po ukončení studia odchází do zahraničí, další odcházejí později. U studentů vysokých škol je podíl uvažujících o životě v zahraničí více než poloviční.“*⁴³

Na konec bych zmínila, že některé zdroje zmiňují už šestou generaci, generaci Alfa. Příslušníci této generace se již všichni narodili ve 21. století. *„Generace Alfa bývá označována jako generace „Screenagerů“. V současnosti ji tvoří skupina sedmiletých a mladších dětí, jejíž nejstarší členové nyní vstupují do mateřských a základních škol.“*⁴⁴

---

⁴² SAK, Petr. Generace, mládež a její výzkum. *Mládež a společnost*. Bratislava: Ministerstvo školství, vědy, výzkumu a sportu, 2016, XXII, č. 2, s. 7-23. ISSN 1335-1109. s. 13.

⁴³ Tamtéž.

⁴⁴ Online: <https://www.marketingproskoly.cz/jaka-je-generace-skolaku-na-zakladni-skole-generace-alfa-se-vam-predstavuje>, [cit. k 8. 3. 2019].

3. Okruhy zkoumání

Člověk se neustále vyvíjí a to z různých hledisek. Biologicky. Společensky. Psychicky. Tato práce, jak bylo již zmíněno, se nebude zabývat biologickým vývojem. Vybrala jsem pět okruhů, které jsou zaměřeny na rozvoj osobnosti, vědomostí, nebo na vývoj společnosti a společenský život. V této části práce, bych ráda popsala teorii ke všem zkoumaným oblastem.

3. 1. Přístup mládeže ke vzdělání

Na vývoj osobnosti člověka má kromě dalších faktorů jako je například rodina a kamarádi vliv také škola, která nám poskytuje možnost studovat a vzdělávat se a tak získat potřebné vzdělání.

Pedagogický slovník nám nabízí více definic pojmu vzdělání. Znění definice záleží z jakého pohledu se na školu díváme: osobnostního, obsahového, institucionálního, socioekonomického a procesuálního.

*„Podle osobnostního pojetí se vzdělání chápe jako součást socializace jedince. Vzdělání je pak ta složka kognitivní vybavenosti osobnosti (osvojené vědomosti, dovednosti, postoje, hodnoty, normy), která se zformovala prostřednictvím vzdělávacích procesů.“*⁴⁵ Socializací chápeme jako *„celoživotní proces, v jehož průběhu si jedinec osvojuje specificky lidské formy chování a jednání, jazyk, poznatky, hodnoty, kulturu a začleňuje se tak do společnosti.“*⁴⁶ *„Pro proces socializace je typické, že se odehrává v sociálním kontextu, v rámci interakce s jinými lidmi, kteří dítěti takovou zkušenost zprostředkují. Prostřednictvím sociálního učení se rozvíjí žádoucí způsoby chování i hodnocení, resp. prožívání různých situací. Význam sociálního učení pro normální psychický vývoj potvrzují různé případy dětí, které vyrůstaly mimo lidskou společnost a tudíž jí nemohly být ovlivněny.“*⁴⁷ Snad každý zná pohádku o Tarzanovi, který vyrůstá v džungli a za matku považuje gorilu Kalu.⁴⁸ I v pohádce je patrné, že člověku, který neprošel socializací, chybí návyky slušného chování, nerozumí sociálním situacím a také například ruce využívá k chůzi. Nejznámějším skutečným případem, jež se stal v roce 1920 v Indii, jsou vlčí sestry Amala a Kamala.

Pokud bychom se na pojem vzdělání zaměřili z institucionálního pohledu, chápali bychom jej jako *„společensky organizovanou činnost zabezpečovanou institucí školství,*

---

⁴⁵ PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ Eliška, MAREŠ Jiří. *Pedagogický slovník*. 4. vyd. Praha: Portál, 2003. s. 292.

⁴⁶ PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ Eliška, MAREŠ Jiří. *Pedagogický slovník*. 4. vyd. Praha: Portál, 2003. s. 216.

⁴⁷ VÁGNEROVÁ, Marie. *Základy obecné psychologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-283-8, s. 10.

⁴⁸ BURROUGHS Edgar Rice; Disney Enterprises, Inc. *TARZAN*. Praha: EGMONT ČR, s. r. o., 2000. ISBN 80-7186-379-3.

*formálního vzdělávání, celoživotního učení aj. Vzdělání jako instituce je ve společnosti bohatě diferencováno prostřednictvím úrovní vzdělání, stupňů a druhů aj. Běžně se takto rozlišuje základní vzdělání, středoškolské vzdělání, vysokoškolské vzdělání.”*⁴⁹

*Ze socioekonomického hlediska „je vzdělání chápáno jako jedna z kategorií, které charakterizují populaci. Kvalita vzdělání ovlivňuje kvalifikační strukturu obyvatelstva, a tím i ekonomický a kulturní potenciál společnosti.”*⁵⁰

Právo na vzdělání je zaručeno občanům všech zemí, které přijaly Listinu základních práv a svobod. V České republice je součástí Ústavy ČR. V článku 33 je řečeno, že všichni občané mají právo na vzdělání.⁵¹

Jen okrajově zmíním, že vzdělání získáváme vzděláváním. Vzdělávání máme formální a neformální tedy zájmové. „Vzdělávání je proces dotváření osobnosti prostřednictvím přenášení informací, dovedností, návyků, kultury, vytváří vzdělanost.”⁵² „Vzdělávání probíhá ve všech etapách životního cyklu člověka, ale v intenzivní a systematické podobě se koncentruje do období dětství a dospívání. Vzdělávat se lze jak prostřednictvím školy, případně jiných vzdělávacích institucí, tak různými formami sebevzdělávání.“⁵³

*„Česká republika patří k zemím s vysokým podílem středoškoláků. Vysokoškolsky vzdělaných lidí ale máme méně než Evropská unie. V roce 2017 u nás činil podíl lidí ve věkové skupině 15 až 74 let, kteří dosáhli vysokoškolského vzdělání, 20,0 %. To je o 7,9 procentního bodu víc než před deseti lety.”*⁵⁴ Pokud bychom srovnávali vzdělanost v krajích, zjistili bychom, že „nejvzdělanější obyvatelstvo žije v Praze. Vysokoškolským diplomem disponuje víc než 38 % obyvatel metropole. Jihomoravský kraj má 22,6 % vysokoškoláků. Naopak nejméně formálně vzdělané obyvatelstvo mají kraje Karlovarský a Ústecký.“⁵⁵

„Česko vykazuje nejvyšší podíl osob, které úspěšně absolvovaly alespoň střední stupeň vzdělání. Je českým specifikem, že máme vysoký podíl absolventů středního vzdělání, vyučených nebo s maturitou ve věkové skupině 35 až 54 let. Přitom mimořádně vzrostl podíl absolventů vysokých škol v početně slabších ročnících. Tyto rozdíly se promítají do trhu práce, kdy se v mladší generaci vytrácejí vyučení a rychle přibývá lidí s vyšším stupněm vzdělání.

---

⁴⁹ PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ Eliška, MAREŠ Jiří. *Pedagogický slovník*. 4. vyd. Praha: Portál, 2003. s. 292.

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ PRŮCHA Jan, WALTEROVÁ Eliška, MAREŠ Jiří. *Pedagogický slovník*. 4. vyd. Praha: Portál, 2003. s. 177.

⁵² BEDNAŘÍKOVÁ, Iveta. *Kapitoly z andragogiky 1*. Dotisk 1. vydání z r. 2006. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. 77 s. ISBN 80-244-1192-X, s. 10.

⁵³ LINHART, J., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A., MAŘÍKOVÁ, H. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5, s. 1417.

⁵⁴ Podíl vysokoškoláků máme nižší než EU. Praha: Český statistický úřad, 2018. Online: <https://www.czso.cz/cso/czso/podil-vysokoskolaku-mame-nizsi-nez-eu>, [cit. dne 12.2.2019].

⁵⁵ Tamtéž.

Sehnat dobrého řemeslníka tak může být problém.”⁵⁶ Je těžké dostat mladé lidi na určité obory, jejichž absolventů ve společnosti je čím dál tím méně a jsou přitom potřeba, proto se stát snaží některé z těchto učebních oborů v očích studentů zatraktivnit placeným stipendiem. Totéž dělají i některé firmy. Stipendium je vázané na určité podmínky, zpravidla se týkají prospěchu žáka. „U některých oborů, jako je třeba jemný mechanik, finanční motivace funguje. U jiných, jako jsou zedník a malíř, selhává.“⁵⁷

*„Z hlediska dosaženého stupně vzdělání došlo v průběhu dvaceti let k velkým změnám. Značně poklesl počet osob se základním vzděláním. Snížil se počet osob se střední školou bez maturity. Vzrostl počet absolventů s maturitou. A enormně se zvýšil počet vysokoškoláků.”*⁵⁸ Růst vysokoškoláků je nejvíce vidět u žen. V roce 2015 dosáhl počet vysokoškolsky vzdělaných žen až trojnásobku množství roku 1995 a vysokoškolaček stále přibývá. I počet mužů s vysokoškolským vzděláním vzrostl avšak ne tak razantně.

3. 2. Vztah mládež k čtenářství, čtenářská gramotnost

Můj druhý obor je Český jazyk se zaměřením na vzdělávání. Ráda bych aspoň částečně propojila oba studované obory, a proto jsem jako jeden z výzkumných okruhů zařadila **čtenářství**.

Toto téma je určitě aktuální. Jak mezi odborníky, tak i mezi širší veřejností je problematika čtenářství a čtení dost diskutovaným námětem. Jedním z důvodů je stále menší zájem mladých lidí o knihy.

Už delší dobu dělá na trhu klasické papírové knize konkurenci elektronická kniha, kterou si čtenář může nosit v tabletu či mobilu. Tato forma je pohodlnější a rozhodně lehčí na váhu, protože elektronických knih můžeme mít v tabletu například deset a pořád neseme jen hmotnost tabletu na rozdíl od deseti klasických knih, které mohou vážit i několik kilo, záleží na tom, jak tlusté knihy jsme se rozhodli číst. Avšak tablet nevoní vůní knih a tablet se může kdykoli pokazit. Obě varianty mají svá plus a minus.

Další konkurent klasické knihy je namluvená kniha v mp3 formátu, či jiném. Lidé si knihu mohou poslechnout a nemusejí ji vůbec číst. Tento způsob je určitě rychlý a velmi

---

⁵⁶ Vysokoškoláků rapidně přibývá. Praha: Český statistický úřad, 2016. Online: <https://www.czso.cz/csu/czso/vysokoskolaku-rapidne-pribyva>, [cit. 12.2.2019].

⁵⁷ Online: https://www.idnes.cz/liberec/zpravy/ucne-motivace-stipendium-obory-konci-skola-vzdelavani.A170913_084213_liberec-zpravy_jape, [cit. 14.2.2019].

⁵⁸ Vysokoškoláků rapidně přibývá. Praha: Český statistický úřad, 2016. Online: <https://www.czso.cz/csu/czso/vysokoskolaku-rapidne-pribyva>, [cit. 12.2.2019].

prospěšný pro nevidomé nebo pro lidi se specifickou poruchou učení jako je například dyslexie. Také jsou určitě výborné pro starší lidi, kterým se může zhoršovat zrak.

Vyjmenované formy dnešní knihy jsou komforty dnešní doby.

*“... je to vždy čtenář, jenž čte smysl;... je to čtenář, jenž musí systému znaků přisoudit význam a potom jej dešifrovat. My všichni čteme sami sebe i svět kolem nás, abychom nahlédli, kdo jsme a kde se nacházíme. Čteme, abychom rozuměli nebo abychom začali rozumět.”*⁵⁹

Na četbu knih můžeme pohlížet různě. Pro někoho je to zábava, doba, při které člověk relaxuje, odpluje do jiného světa a na chvíli se vzdálí od svých starostí. Někdo dychtí po informacích a rád čte naučnou literaturu. Existují i takoví, kteří čtení knih berou jako nutné zlo, když například musí číst knihy z povinné četby do školy.

Je nepsanou pravdou, že ženy čtou více a častěji než muži. Toto tvrzení potvrzuje i Český statistický úřad, který uveřejnil článek, kde informuje čtenáře o tom, že čtou více ženy než muži. *„Ve věku 18 až 24 let patří mezi čtenáře 78% osob. V této věkové kategorii je také nejvíce aktivních čtenářů, kteří za rok přečtou 10 a více publikací. Souvisí to zjevně i s tím, že jde o studenty. Dá se usuzovat, že řadu knih čtou v rámci povinné studijní četby.”*⁶⁰

Čtením knih se nejen vzděláváme. Touto činností si rozvíjíme slovní zásobu, fantazii a zlepšujeme svou paměť. Slovní zásobou získanou čtením se také zdokonalujeme v komunikaci.

*„V každé gramotné společnosti představuje výuka čtení cosi na způsob iniciace, ritualizovaného přechodu ze stavu závislosti a počáteční komunikace. Dítě, které se učí číst, je přijato do společné paměti prostřednictvím knih, a tím se obeznámuje se společnou minulostí, kterou samo do větší či menší míry při každém čtení obnovuje.”*⁶¹ V dnešní době, když lidé hledají informace, dávají přednost internetu. Domnívám se, že důvodem je rychlost získání potřebného poznatku. Podle studií dlouhodobě klesá ve věkové kategorii 15-30 let čtenost tisku a poslechovost rozhlasu.⁶²

Podle tabulky⁶³, kterou vydal Český statistický úřad v roce 2016 zabývající se četbou knih a novin, čtou téměř každý den zprávy a aktuality na internetu nejvíce lidé ve věkové hranici 18-24let. Nejméně je tomu v letech 65-69. Naprostým opakem je četnost četby tištěných novin.

---

⁵⁹ MANGUEL, Alberto. *Dějiny čtení*. Host - vydavatelství, s. r. o.: Brno, 2007. ISBN 978-80-7294-231-2. s. 20.

⁶⁰ Český statistický úřad. Čtenářů u nás přibývá, čtou hlavně ženy. 2018. Online: <https://www.czso.cz/csu/czso/ctenaru-u-nas-pribyva-ctou-hlavne-zeny>, [cit. 12.2.2019].

⁶¹ MANGUEL, Alberto. *Dějiny čtení*. Host - vydavatelství, s. r. o.: Brno, 2007. ISBN 978-80-7294-231-2. s. 98.

⁶² Zpráva o mládeži. 2013, s. 9-10. Online: www.msmt.cz/file/33231_1_1/, [cit. 12.2.2019].

⁶³ Tabulka č. 21: Četba knih a novin (18–69 let). Online. Dostupné z <<https://www.czso.cz/documents/10180/76208655/2300531830.pdf/a5f51575-b808-427f-b114-05f4ff52490c?version=1.0>>, [cit. 25.2.2019].

Téměř každý den čtou noviny lidé ve věku 65- 69let a nejméně ve věku 18-24 let. Dále můžeme na základě tabulky konstatovat, že nejvíce přečtených knih za rok je ve věkové hranici 18-24let a druhý nejvyšší počet knih je v kategorii 55-65let. Můžeme také říct, že čím vyšší vzdělání člověk získal, tím je menší pravděpodobnost, že za rok nepřečte žádnou knihu. Studenti a důchodci nejvíce čtou, pokud se díváme na četbu knih podle ekonomického postavení.

Se čtenářstvím souvisí **čtenářská gramotnost**. „*Pro pojem čtenářská gramotnost není stanovena stabilní definice, která by byla používána vždy, všude a všemi. Tato definice se totiž mění tak rychle, jak rychle probíhají změny ve společnosti, v ekonomice a v kultuře.*“⁶⁴ Při mezinárodním výzkumu organizace IEA v roce 1995 byla čtenářská gramotnost definována jako „*schopnost rozumět formám psaného jazyka, které vyžaduje společnost a/ nebo mají význam pro jednotlivce, a tyto formy používat*“⁶⁵. V roce 1997 zněla definice obdobně: „*Čtenářská gramotnost je schopností používat tištěných a písemných informací pro fungování ve společnosti, k dosahování vlastních cílů a k rozvoji vlastních vědomostí a vlastního potenciálu.*“⁶⁶ Pedagogický slovník vymezuje čtenářskou gramotnost jako „*komplex vědomostí a dovedností jedince, které mu umožňují zacházet s písemnými texty běžně se vyskytujícími v životní praxi. Jde o dovednosti nejen čtenářské, tj. umět texty přečíst a rozumět jim, ale také dovednosti vyhledávat, zpracovávat, srovnávat informace obsažené v textu, reprodukovat obsah textu aj. Čtenářská gramotnost je považována za součást funkční gramotnosti.*“⁶⁷

Česká republika se zúčastňuje mezinárodních výzkumů od poloviny 90. let. Byla jednou z 72 zemí, které se zúčastnily v roce 2015 šetření PISA, kde se mimo jiné zkoumala i čtenářská gramotnost. Čeští žáci byli podle výsledků mírně pod průměrem zemí OECD a jejich výsledky byly srovnatelné například s Ruskou federací a Čínou.⁶⁸ Je známo, že v dnešní době čtou více a častěji zástupci ženského pohlaví, dívky a ženy, než zástupci mužského pohlaví. „*Dívky dosáhly ve čtenářské gramotnosti lepších výsledků než chlapci ve všech zúčastněných zemích, avšak průměrný rozdíl chlapců a dívek se v zemích OECD v průběhu času snižuje.*“⁶⁹

---

⁶⁴ Online: <https://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/446/CO-JE-CTENARSKA-GRAMOTNOST-PROC-A-JAK-JI-ROZVIJET.html/>, [cit. 12.2.2019].

⁶⁵ Online: <https://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/446/CO-JE-CTENARSKA-GRAMOTNOST-PROC-A-JAK-JI-ROZVIJET.html/>, [cit. 12.2.2019].

⁶⁶ Online: <https://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/446/CO-JE-CTENARSKA-GRAMOTNOST-PROC-A-JAK-JI-ROZVIJET.html/>, [cit. 12.2.2019].

⁶⁷ PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ Eliška, MAREŠ Jiří. Pedagogický slovník. 4. vyd. Praha : Portál, 2003. s. 34.

⁶⁸ Online: <https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Vysledky-PISA-2015-uroven-patnactiletých-zaku-ve-v>, [cit. 12.2.2019].

⁶⁹ Tamtéž.

Čtenářská gramotnost je jeden z nejdůležitějších úkolů školství a vzdělání, a proto je začleněna do Rámcových vzdělávacích programů, *ukazuje se totiž, že žáci s nízkou úrovní čtenářské gramotnosti čelí v dospělosti vážným problémům spojeným s uplatněním na trhu práce i s obecným zapojením do společnosti. Rozvíjení čtenářské gramotnosti je velmi dobrým a konkrétním prostředkem rozvoje klíčových kompetencí žáků.* ⁷⁰

3. 3. Zájem mládeže o politiku

Slovo politika je z řeckého politiké, což můžeme přeložit jako správu. Pojem politika je vymezený trojím způsobem v návaznosti na odlišné myšlenkové proudy. Někteří, mohli bychom jmenovat například Thomase Hobbesa a Charlese Wrighta Millse, vysvětlují politiku jako „boj o moc“. Další vymezení politiky je jako fungování státu, přístup ke státním institucím a jejich využívání. Tato definice je velmi častá. Třetí a tedy poslední způsob pojetí politiky zní následovně: *„Politika bývá vymezována také jako součást regulativního systému celospolečenských procesů. Smyslem je regulovat operativně, bezprostředně a konkrétně. Politika se neomezuje na vypracování obecných kritérií a zřetelů, zahrnuje i řízení politické činnosti podle specifických kritérií. K tomuto řízení patří především určování cílů, jež má společnost sledovat, stanovení přiměřených postupů umožňujících cíle dosahovat a účinná mobilizace prostředků k realizaci cílů.“* ⁷¹ Na politické činnosti státu se podílejí politické strany.

Česká republika patří mezi státy s demokratickým zřízením, přesněji řečeno je zastupitelskou demokracií. *Jak Ústava České republiky, tak i Listina základních práv a svobod zakotvují demokratický princip jakožto základní charakteristiku politického a ústavního systému.* ⁷²

I přes skutečnost, že od roku 2012 volíme prezidenta České republiky přímou volbou, je stále Česká republika parlamentní republikou s vícestranickým systémem.

„Demokracie obecně znamená vláda lidu“ ⁷³, což můžeme vysvětlit jako účast všech občanů přímo či nepřímo na státní moci. Je tedy důležitá jak aktivní volební účast, tedy jít volit, tak i pasivní volební účast, být volen neboli kandidovat. *„Volby jsou nejvýznamnějším nástrojem,*

---

⁷⁰ Online: <https://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/446/CO-JE-CTENARSKA-GRAMOTNOST-PROC-A-JAK-JI-ROZVIJET.html>, [cit. 12.2.2019].

⁷¹ LINHART, J., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A., MAŘÍKOVÁ, H. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5, s. 786.

⁷² VODIČKA, Karel; CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 3. aktualizované vydání. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-893-7. s. 173.

⁷³ VODIČKA, Karel; CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 3. aktualizované vydání. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-893-7. s. 172.

jak mohou občané rozhodovat o osudu své země, proto je pro budoucnost každé země dobře, když je volební účast co nejvyšší, když občané chtějí být aktivní a rozhodovat o tom, jakým směrem se bude jejich země v následujících letech ubírat.”⁷⁴

„Strukturovaný dialog ankety, která probíhala na školách v rámci projektu Tvůj hlas může rozhodnout, prokázal, že pokud se mladým lidem vysvětlí, co je to volební právo, jak fungují volby a jaké mají jako voliči a občané pravomoci, posílí se jejich zájem o politiku a veřejné dění.”⁷⁵ Děti a mládež získávají povědomí o politice jistě už v rodině. Taktéž o ní mohou slyšet v televizi a rádiu. Konkrétní znalosti o politice, fungování státu a mimo jiné také jaké mají práva a povinnosti jim zprostředkovává škola prostřednictvím předmětu občanská výchova.

„Politická výchova je součástí výchovy občana. Směřuje k chápání základních společenských vztahů, struktur a mechanismů a k poznání role právního státu v občanské společnosti. Politiku představuje jako zájem o veřejné a obecné dobro a působí na rozvoj občanské uvědomělosti a schopnosti samostatného rozhodování a orientace v politicko-občanském životě.”⁷⁶

„Průzkum Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj z října 2016 ukázal, že o politiku nejeví vůbec žádný zájem 57 procent lidí v Česku ve věku od 15 do 29 let. Co se týče lhostejnosti k politice, je tak Česká republika v této věkové kategorii ze zemí sdružených v OECD na prvním místě. Podle předsedy Mladých konzervativců Milana Vyskočila hraje roli mimo jiné fakt, že mladí jsou odštěpeni od každodenních dopadů politiky na jejich život, například se nikterak nezajímají o aktuální cenu másla. Osmnáctiletému studentovi je jedno, jestli stojí máslo 30 nebo 50 korun, protože se ho to prostě netýká. On to máslo nekupuje.”⁷⁷

„Podle ankety, které se zúčastnilo 237 studentů z několika středních škol, vyslovilo zájem o volby 59 procent prvovoličů. Podle průzkumů je v roce 2017 u věkové skupiny 18 až 34 let volební účast 59 procent. To se shoduje s výsledkem ankety. Oproti volbám v roce 2016 do sněmovny se volební účast této věkové skupiny zvýšila z tehdejších 44 procent. Ukazuje se tedy, že zájem mladých lidí o politiku stoupá, sice pomalu, ale přece jen.”⁷⁸

---

⁷⁴ Online: https://jindrichohradecky.denik.cz/zpravy_region/centrum-pro-mladez-chce-zvysit-zajem-mladych-o-politiku-20171101.html, [cit. 16.2.2019].

⁷⁵ Online: https://jindrichohradecky.denik.cz/zpravy_region/centrum-pro-mladez-chce-zvysit-zajem-mladych-o-politiku-20171101.html, [cit. 16.2.2019].

⁷⁶ PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ Eliška, MAREŠ Jiří. *Pedagogický slovník*. 4. vyd. Praha: Portál, 2003. s. 168.

⁷⁷ *Mladí Češi v tom, jak ignorují politiku, nemají ve vyspělých zemích konkurenci*. Praha: ČT4, 2018. Online: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2378035-mladi-cesi-v-tom-jak-ignoruji-politiku-nemaji-ve-vyspelych-zemich-konkurenci>, [cit. 15.2.2019].

⁷⁸ Online: https://jindrichohradecky.denik.cz/zpravy_region/centrum-pro-mladez-chce-zvysit-zajem-mladych-o-politiku-20171101.html, [cit. 16.2.2019].

3. 4. Přístup mládeže k financím

Dnes se dá téměř říct, že peníze ovládají svět, točí se kolem nich celý náš život. Je proto velmi důležité, aby lidi měli nějaké povědomí o finančním světě a orientovali se v něm. Mládež se o ekonomice a financích dozvídá ve škole, ale základní povědomí by měli mít mladí lidé z rodiny. Jen například přítomnost při běžném nakupování v supermarketu získává mladý člověk či už jako dítě znalost: co jaká potravina je a kolik co stojí. Také pozná, že nic není zadarmo a jak to funguje u pokladny.

V Mezinárodním šetření PISA 2012 se mimo jiné sledovalo, jak často mluví patnáctiletí žáci s rodiči o peněžních záležitostech. Patnáct procent žáků odpovědělo, že nikdy nebo téměř nikdy. Nejvíce žáků, třicet sedm procent, uvedlo, že probírají peněžní záležitosti s rodiči jednou nebo dvakrát za týden.⁷⁹

Ekonomický poradce Zdeněk Simaichl v červenci v roce 2011 uvedl, že českou rodinu dělí od bankrotu průměrně dva až tři měsíce. Vysvětluje to tím, že lidé neumějí spořit a hospodařit s penězi.⁸⁰ „Z výsledků za minulý rok (2018) vyplývá, že míra ohrožení příjmovou chudobou a sociálním vyloučením zůstala na stejné hodnotě jako v roce 2017 a činila 12,2 %. V Evropě se tak řadíme mezi země s nejnižší úrovní tohoto indikátoru,“ uvedla Táňa Dvornáková, vedoucí oddělení sociálních šetření ČSÚ. Celkem se toto ohrožení týká v České republice asi 1,2 milionu osob.“⁸¹

To jak lidé nakládají s financemi a jak rozumí tomu, co se financí týká, ukazuje vyspělost a přizpůsobivost společnosti. „Finanční gramotnost je v moderním světě považována za jednu z klíčových gramotností, která se ukazuje jako důležitá nejen pro dospělé, ale i mládež. Lidé jsou konfrontováni s finančními záležitostmi ve větší míře, než tomu bylo ještě donedávna, a to nejen v důsledku rozšiřování nabídky různorodých finančních služeb a možností, ale také rizik spojených s demografickými změnami, slábnoucí sociální rolí státu apod. V této situaci se tedy ukazuje finanční gramotnost jako nezbytná pro zapojení jedince do společnosti a pro odstranění různých finančních rizik, s kterými se člověk během života setkává. Testování finanční gramotnosti PISA 2012 je prvním mezinárodním šetřením svého druhu, které je

---

⁷⁹ PALEČKOVÁ Jana, ŘEZÁČOVÁ Lucie, TOMÁŠEK Vladislav. Mezinárodní šetření PISA 2012. Finanční gramotnost patnáctiletých žáků. Česká školní inspekce, 2014. s.24/2. Online: <https://www.csicr.cz/Prave-menu/Mezinarodni-setreni/PISA/Narodni-zpravy/Ceska-skolni-inspekce-zverejnuje-zpravu-z-setreni>, [cit. 12.2.2019].

⁸⁰ Online: <https://dvojka.rozhlas.cz/prepis-tvorba-financnich-rezerv-27-cervence-7538633>, [cit. 12.2.2019].

⁸¹ Český statistický úřad. ČSÚ bude zjišťovat životní podmínky domácností. 2019. Online: <https://www.czso.cz/csu/czso/csu-bude-zjistovat-zivotni-podminky-domacnosti>, [cit. 12.2.2019].

*zaměřeno na hodnocení úrovně finanční gramotnosti patnáctiletých žáků. Do tohoto šetření se zapojilo celkem 18 zemí a ekonomických celků včetně České republiky.”*⁸²

Koncepční rámec projektu PISA 2012 definuje finanční gramotnost následovně: „*Finanční gramotnost zahrnuje znalost a porozumění finančním konceptům a rizikům, dále dovednosti, motivaci a sebedůvěru potřebnou pro uplatnění těchto znalostí a porozumění s cílem činit efektivní rozhodnutí v různých situacích souvisejících s financemi, zlepšit finanční situaci jedince či celé společnosti a umožnit zapojení do ekonomického života.*“⁸³

Čeští žáci dosáhli bodového skóre 513 bodů a zařadili se mezi 7 zemí s nadprůměrnými výsledky.⁸⁴ Navzdory relativně dobrému průměrnému výsledku českých žáků je nejslabších žáků v České republice celá jedna desetina (průměr zemí OECD je 15 %). Jde o žáky, kteří nedosahují základní úrovně finanční gramotnosti s tím, že 2,5 % českých žáků se nezařadila ani na nejnižší, první úroveň finanční gramotnosti (průměr zemí OECD je 4,8 %). Nejvíce českých žáků dosáhlo třetí úrovně (33 %).⁸⁵

„Česká republika patří mezi první země na světě, které připravily koncepci finančního vzdělávání na celonárodní úrovni a zahrnuly do ní školní finanční vzdělávání. 1. ledna 2013 vydalo MŠMT Opatření ministra školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, č. j. MŠMT-2647/2013-210 upravený Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, který nabývá účinnosti od 1. 9. 2013 a jehož součástí je i výchova k finanční gramotnosti žáků.

*Toto opatření však neovlivnilo testované žáky v šetření PISA.”*⁸⁶ Na základě odpovědí žáků v krátkém dotazníku o penězích a finančních záležitostech lze prezentovat různá další srovnání, např. zda patnáctiletí vlastní bankovní účet a bankovní kartu. Podíl českých žáků, kteří mají vlastní bankovní účet, je v mezinárodním srovnání podprůměrný. V České republice má svůj bankovní účet 40 % žáků, ve Slovinsku a na Novém Zélandu je to okolo 90 % žáků.⁸⁷

---

⁸²PALEČKOVÁ Jana, ŘEZÁČOVÁ Lucie, TOMÁŠEK Vladislav. Mezinárodní šetření PISA 2012. Finanční gramotnost patnáctiletých žáků. Česká školní inspekce, 2014. s.24/2. Online: <https://www.csicr.cz/Prave-menu/Mezinarodni-setreni/PISA/Narodni-zpravy/Ceska-skolni-inspekce-zverejnuje-zpravu-z-setreni>, [cit. 12.2.2019].

⁸³ Tamtéž. s. 4.

⁸⁴ Tamtéž. s.8.

⁸⁵ Tamtéž. s. 9.

⁸⁶ Tamtéž. s.19.

⁸⁷ Tamtéž. s. 2.

3. 5. Postoj mladých lidí k manželství

Manželství je trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví zákon. Hlavním účelem manželství je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc.⁸⁸

Lidé s jinou orientací než heterosexuální už delší dobu nemusí skrývat své city a tajit své vztahy, jak tomu bývalo dřív. V České republice máme od 1. července 2006 i jinou formu uzavření formálního svazku, registrované partnerství. Zákon č. 115/2006 Sb. definuje registrované partnerství jako „trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví vzniklé způsobem stanoveným tímto zákonem”⁸⁹. Partnerem se v tomto zákoně rozumí osoba, která uzavřela partnerství.⁹⁰

„Partnerství vzniká projevem vůle dvou osob stejného pohlaví činěným formou souhlasného svobodného a úplného prohlášení těchto osob o tom, že spolu vstupují do partnerství.”⁹¹ Taktéž do manželství vstupují partneři ze svobodné vůle, bez nátlaku.

„Manželství se ovšem liší od ostatních pohlavních vztahů tím, že je právní institucí. Téměř ve všech společnostech je také náboženskou institucí, ale nejdůležitější je při něm jeho právní ráz.”⁹² Pokud spolu partneři uzavřou manželský svazek, dostávají určitá práva, která by bez něj neměli například se manželé mohou v běžných záležitostech navzájem zastupovat a nemusí podepisovat plnou moc.

V roce 2014 vydal Český statistický úřad (ČSÚ) článek, v kterém informoval čtenáře, že mladí lidé nespěchají do manželství. „V rodinném chování současné české populace lze identifikovat rysy odlišné od života předcházející generace. Je to především pozdější odchod od rodičů, vyšší preference života v nesezdaném soužití nebo v samostatné domácnosti. To vede k uzavírání manželství a založení rodiny až ve vyšším věku. V případě mladých manželství se rozšiřuje trend, kdy se po vstupu do manželství odkládá narození prvního dítěte. Zatímco v roce 1995 bydlelo u rodičů 15,1 % žen a 32,2 % mužů ve věku 25–29 let, do roku 2013 se tento podíl u žen zdvojnásobil (na 31,1 %), u mužů dosáhl téměř 50 %. Počet žen žijících single se v této věkové kategorii zvýšil sedminásobně (na 8,5 %), u mužů čtyřnásobně (na 12 %).”⁹³

---

⁸⁸ Online: <http://zakony.centrum.cz/obcansky-zakonik-novy/cast-2-hlava-1>, [cit. 11.2.2019].

⁸⁹ Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů. HLAVA I. OBECNÉ USTANOVENÍ. § 1. Online: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-115>, [cit. 11.2.2019].

⁹⁰ Tamtéž.

⁹¹ Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů. HLAVA II. VZNIK PARTNERSTVÍ. § 2. Online: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-115>, [cit. 11.2.2019].

⁹² RUSSELL, Bertrand. *MANŽELSTVÍ A MRAVNOST*. Praha: Aventinum, 1931. s. 43. Online: http://www.schacco.savana-hosting.cz/vlastni_web/admin_knih75/stahnout_ebook.php?id=468, [cit. 25.2.2019].

⁹³ Online: https://www.czso.cz/csu/czso/do_manzelstvi_mladi_lide_nepospichaji_20140409, [cit. 15.2.2019].

Skutečnost, že se mladí lidé stěhují od rodičů později, je stále aktuální a není se čemu divit. Domnívám se, že tento fakt zapříčiňuje nedostatek financí.

Tento stav, kdy počet svateb stále klesal, se zvrátil právě v roce 2014. „*Od počátku 90. let se počet sňatků propadal. Klesaly k minimu, jehož bylo dosaženo v roce 2013. Byl to důsledek změny ve sňatkovém chování obyvatel – větší podíl osob žil nesezdán a svatba se odkládala do vyššího věku. Dnešek ale ukazuje, že sňatky zase přicházejí do módy,*“⁹⁴ tak popsal vývoj počtů sňatků předseda ČSÚ Marek Rojíček v roce 2018. Podle statistik se totiž v roce 2017 uskutečnilo nejvíce svateb za posledních deset let a více než polovina snoubenců je ve věku mezi 25 až 34 lety.⁹⁵

„*Když se dnes rozhlédneme po světě a položíme si otázku, za jakých poměrů dochází ke šťastnému manželství a kdy k nešťastnému, dospíváme k poněkud zvláštnímu závěru: zdá se, že čím kulturnějšími se lidé stávají, tím více ztrácejí schopnost prožít život v trvalém štěstí po boku jednoho druhu.*“⁹⁶ Čím je člověk vzdělanější a společnost vyspělejší, tím máme více nároků a požadavků na partnera. Tak například žena: už dávno jsou pryč doby, kdy si žena vybírala partnera podle toho, jak byl silný a jestli uměl zabít mamuta.

I přesto, jak je známo, že se protiklady přitahují, větší pravděpodobnost na to, že vztah vydrží mají partneři, kteří jsou na podobné úrovni a mají společné zájmy, protože tak mohou trávit více společného času, který je sbližuje.

„*Má-li manželství býti vším tím, čím může být, musí se manželé naučit chápat, že at' si zákon říká cokoli, ve svém soukromém životě musí býti svobodni.*“⁹⁷

Klesající zájem mladých lidí o manželství i nízká porodnost zajímají sociology. Příčinu malého zájmu vysvětluje Ladislav Rabušic emancipací žen. Podle pana Rabušice dnešní moderní žena je vzdělaná, soběstačná, sebevědomá a má svůj příjem, takže sňatek ke svému životu nepotřebuje. Toto tvrzení potvrzují informace z okruhu vzdělání v podkapitole Přístup mládeže ke vzdělání. Prvním krokem procesu k zlepšení situace je zrovnoprávnění mužů a žen na pracovním trhu, k němuž u nás již došlo, avšak v soukromé sféře, především v rodinném životě, si muž a žena nejsou stále rovni.⁹⁸ V době před emancipací žen chodil muž do práce a žena se starala o děti a domácnost. Dnes můžeme spatřit rozdíl v tom, že žena chodí stejně jako

---

⁹⁴ Český statistický úřad. *Svateb přibývá*. 2018. Online: <https://www.czso.cz/csu/czso/svateb-pribyva>, [cit. 12.2.2019].

⁹⁵ Tamtéž.

⁹⁶ RUSSELL, Bertrand. *MANŽELSTVÍ A MRAVNOST*. Praha: Aventinum, 1931. s. 47. Online: http://www.schacco.savana-hosting.cz/vlastni_web/admin_knih75/stahnout_ebook.php?id=468, [cit. 25.2.2019].

⁹⁷ RUSSELL, Bertrand. *MANŽELSTVÍ A MRAVNOST*. Praha: Aventinum, 1931. s. 53. Online: http://www.schacco.savana-hosting.cz/vlastni_web/admin_knih75/stahnout_ebook.php?id=468, [cit. 28.2.2019].

⁹⁸ Online: <https://brno.rozhlas.cz/sociolog-dnesni-zeny-chteji-muze-kteri-se-podili-na-peci-o-domacnost-6452043>, [cit. 11.2.2019].

muž do práce a k tomu se stará o děti a domácnost. Podle mě bychom mohli vidět určitý posun v tom, že „od 1. února 2018 se z nemocenského pojištění nově poskytuje dávka otcovské poporodní péče (otcovská)”⁹⁹.

Počet ženichů ve věku 15 - 26 let za rok 2017 činil 7 101 a v témže roce bylo 13 419 nevěst ve věku 15 - 26 let. Manželství je jeden z důvodů, proč se nechávají nezletilí zplnoletnit. V roce 2017 soudy zplnoletnily osoby mladších 18 let z důvodu uzavření manželství v 16 případech.¹⁰⁰

---

⁹⁹ Online: <https://www.cssz.cz/cz/nemocenske-pojisteni/davky/otcovska.htm>, [cit. 11.2.2019].

¹⁰⁰ Český statistický úřad. *Infografika: Podíl mladých v populaci činí 12%*. 2018. Online: <https://www.czso.cz/csu/czso/infografika-podil-mladych-v-populaci-cini-12->, [cit. 12. 2. 2019].

4. Průzkum – praktická část

4.1 Příprava - cíl, hypotézy

Cílem práce je zjistit pohled současné starší generace na vývoj mládeže a jak starší generace vnímá v mnou daných aspektech dnešní mládež. „*Generační odlišnosti jsou nejen efektem společenských podmínek, ale i zdrojem dalších změn ve společnosti, jejichž významným subjektem jsou v nemalé míře právě aktuální generace mládeže.*”¹⁰¹ Starší generace je v této práci chápána jako skupina lidí, kteří jsou zástupci prvních dvou zmíněných generací v druhé kapitole, v které jsou generace blíže charakterizovány.

Cílem praktické části je ověření hypotéz, které jsem si na začátku práce určila:

- Většina příslušníků starší generace si myslí, že dnešní mládež přistupuje ke studiu zodpovědně a to z toho důvodu, že je velké procento mladých lidí studujících na vysoké škole.
- Většina příslušníků starší generace si myslí, že dnešní mládež nečte.
- Většina příslušníků starší generace si myslí, že se dnešní mládež nezajímá o aktuální dění ve společnosti a jsou lhostejní k politice.
- Většina příslušníků starší generace se domnívá, že mládež neumí šetřit.
- Většina příslušníků starší generace si myslí, že mladí lidé nemají zájem o manželství.

Praktická část práce byla vypracovaná pomocí kvalitativního výzkumu, kde se pracuje s menším počtem respondentů a sleduje se, jestli se výzkumem zjistilo to, co bylo zamýšleno zjistit. Badatel tolik nedbá na spolehlivost neboli reliabilitu výsledků, jako by tomu bylo u kvantitativního výzkumu. Pro výzkum byla vybrána forma polostandardizovaného rozhovoru s respondenty z řad starší generace. Jedná se o rozhovor, kde jsou předem dané otázky, ke kterým se mohou, podle vzniklé situace, klást doplňující otázky. Při zvolené metodě rozhovoru se kladou otázky osobně a ústně dotazovaným respondentům.¹⁰²

4.2 Charakteristika respondentů

Rozhovor jsem si domluvila s respondenty z řad prvních dvou generací, válečné a poválečné generace, tedy ročníky zhruba do roku 1967. I přesto že nevnímáme člověka, který dnes má kolem pětapadesáti let, jako starého, byl by podle datového rozmezí zařazen do

---

¹⁰¹ SAK, Petr. Generace, mládež a její výzkum. *Mládež a společnost*. Bratislava: Ministerstvo školství, vědy, výzkumu a sportu, 2016, XXII, č. 2, s. 7-23. ISSN 1335-1109. s. 1.

¹⁰² JANDOUREK, Jan. *Úvod do sociologie*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-644-5.

poválečné generace. V mé bakalářské práci jsou zastoupeny ročníky 1965, 1958, 1958, 1955, 1955, 1951, 1949, 1944, 1940, 1933. Ze zmíněného výpočtu je patrné, že rozhovorů se zúčastnilo 10 respondentů. Více jak jedna třetina z původně oslovených lidí (16) rozhovor odmítla. Samozřejmě na to mají právo. Zmiňuji to tu zde, protože jeden z důvodů zvolení tohoto tématu je, že jsem se domnívala, že příslušníci starší generace se chtějí k vývoji společnosti vyjádřit, ale nikdo je příliš neposlouchá.

Respondent číslo 1 (R1Ž) je žena, která se narodila v roce 1965. Nemá vnoučata.

Respondent číslo 2 (R2Ž) je žena, která se narodila v roce 1958. S příslušníky mládeže žije ve společné domácnosti a také ji pravidelně navštěvují.

Respondent číslo 3 (R3M) je muž narozen roku 1958. Zatím nemá ve své rodině žádná vnoučata.

Respondent číslo 4 (R4Ž) je žena, která se narodila v roce 1955. V její rodině zatím nejsou vnoučata ve věku mládeže.

Respondent číslo 5 (R5Ž) je žena, která se narodila v roce 1955. S mládeží je pravidelně v kontaktu, a to i kvůli návštěvám svých vnoučat.

Respondent číslo 6 (R6M) je muž narozen roku 1951. Je prarodičem svým dvěma vnoučatům. Jedno je ve věku mládeže.

Respondent číslo 7 (R7M) je muž narozen roku 1949. Má vnoučata a některá jsou ve věku mládeže.

Respondent číslo 8 (R8M) je muž narozen roku 1944. Mládež pravidelně vidá přes svá vnoučata, která jsou ve věku mládeže.

Respondent číslo 9 (R9Ž) je žena, která se narodila v roce 1940. S mládeží má kontakt, přes svá vnoučata, která ji pravidelně navštěvují.

Respondent číslo 10 (R10M) je muž narozen roku 1933, který má dvě vnoučata ve věku odpovídajícímu mládeži, s kterými se pravidelně vidá.

4.3 Postup při rozhovoru

Rozhovory se uskutečňovaly v domácím prostředí, zpravidla u respondentů doma, kde se cítili v pohodlí a příjemně. Předpokládala jsem, že v takovém prostředí budou respondenti více otevření a nebudou tolik nervózní. Rozhovor jsem vždy vedla s respondentem osobně v jarních měsících roku 2019. Tázání dopředu věděli pouze téma neboli název mé kvalifikační práce a okruhy mého šetření, ale nevěděli, jaké otázky jim budu klást a nebyli tedy na ně připraveni, mluvili spatra.

Respondenti byli před samotným rozhovorem informováni o tématu bakalářské práce, o skutečnosti, že mají právo na jakoukoli otázku odmítnout odpovědět. Dále bylo respondentům vysvětleno, jak budou získané informace použity a byli ujištěni o faktu, že nebudou v bakalářské práci jmenováni.

Na začátku rozhovoru bylo na záznamník uvedeno: jméno projektu, jméno respondenta, mé jméno, místo konání rozhovoru, datum a za jakým účelem je rozhovor konán. Před samotným kladením otázek jsem respondentům přečetla stejnou definici mládeže, aby všichni věděli, jaké skupiny se výzkum týká a měli stejnou představu o skupině lidí, o které budeme dále mluvit. *„Mládež je velká sociální skupina lidí se specifickou pozicí a úlohou ve společnosti. Do této skupiny bývají zařazováni jedinci ve věku od ukončení základní školní docházky do věku ukončení sociální zralosti, převzetí všech rolí dospělých a získání plnohodnotného občanského statutu. Obvykle je za horní hranici považován věk 26 až 30 let.”*¹⁰³

Všem respondentům byly položeny zhruba stejné otázky, které se dotýkaly všech okruhů zkoumání. Pokud respondent otázku nepochopil tak, jak jsem ji položila, snažila jsem se respondenta k tomuto tématu dovést jinými otázkami.

Na konci rozhovoru měli respondenti prostor k doplnění svých odpovědí. Dostali možnost volně se vyjádřit k dané problematice a zvoleným okruhům a říct cokoli, co je napadlo k tématu a já jsem se na to neptala.

---

¹⁰³ SAK, Petr. *Proměny české mládeže: česká mládež v pohledu sociologických výzkumů*. Vyd. 1. Praha: Petrklíč, 2000. ISBN 978-80-7229-354-4.

4.4 Interpretace výsledků

Výsledky práce jsou členěny podle výzkumných okruhů. Pro lepší představu a přehlednost jsou do textu vloženy grafy, které odpovídají výsledkům na předem dané hypotézy.

4.4.1 Přístup mládeže ke vzdělání

Předpokládala jsem, že většina příslušníků starší generace si myslí, že dnešní mládež přistupuje ke studiu zodpovědně a to z toho důvodu, že je velké procento mládeže studující na vysoké škole. Má hypotéza se potvrdila jen částečně. Pouze tři respondenti uvedli, že většina mladých lidí bere studium zodpovědně. Čtyři respondenti rozdělili mládež na dvě skupiny a to ty, kteří jsou cílevědomí a zodpovědně přistupují ke svému vzdělání, a ty, kteří mají ke studiu laxní přístup. Negativně mládež v této záležitosti hodnotili 3 respondenti.

Graf 1: Jak mládež přistupuje ke studiu?, Zdroj: Archiv autorky

Podle starší generace jsou mladí lidé velmi znalí, pokud se jedná o technické věci jako je počítač, mobil či tablet a o všechno okolo těchto zařízení například opravování nebo programování. Minimálně podle poloviny výpovědí dotazovaných respondentů se mládež vyhýbá manuální práci a oborům, kde manuální práce převládá. V tomto vidí starší generace velkou změnu, protože dnes se mladí orientují víc na inteligenci než na řemesla. Za jejich mládí byli nejvíce obsazované učňovské obory.

Bylo vzpomenuto, že starší generace se v době jejich studií učili něco jiného než to, co se dnes učí studenti ve školách. „*Chce se po nich hodně. Mnohem víc jak před dvaceti lety. Informací je strašně moc do každého předmětu a to opravdu nebylo. Jsou kladeny vysoké nároky.*”¹⁰⁴

Taktéž byl zmíněn respekt k učitelům. V době jejich studia si učitelů studenti vážili a respektovali je. „*My jsme si vážili učitelů. To co řekli, to platilo. Ti mladí si vlastně víc dovolují k učitelům než my.*”¹⁰⁵

---

¹⁰⁴ R2Ž. Zdroj: Archiv autorky.

¹⁰⁵ R4Ž. Zdroj: Archiv autorky.

4.4.2 Vztah mládež k čtenářství, čtenářská gramotnost

Mou hypotézou v tomto okruhu bylo, že většina příslušníků starší generace si myslí, že dnešní mládež nečte. Tato hypotéza se potvrdila na 80 %.

Graf 2: Čte mládež?, Zdroj: Archiv autorky

Většina respondentů si myslí, že mládež čte minimálně anebo vůbec nečte, ale kdyby se mládež rozhodla si něco přečíst, z nadpoloviční většiny si respondenti myslí, že by mládež raději četla elektronickou verzi knihy. „*Je to škoda, protože když nečtou, nemají představivost a to je základní chyba.*”¹⁰⁶ Mládež, podle příslušníků starší generace, považuje čtení za ztrátu času, zdržení či za zbytečnou věc a radši si knihu shlédnou ve filmovém zpracování. „*Pro ně je za trest povinná četba, nedává jim smysl.*”¹⁰⁷

Všichni respondenti si myslí, že mládež získává informace o dění ve společnosti z internetu. Z toho můžeme usoudit, že podle starší generace se mládež informuje, ovšem ne z novin. „*Mládež nečte noviny, ale dívá se na internet.*”¹⁰⁸ „*Kdepak aby se podívali na zprávy nebo si přečetli noviny, to ne.*”¹⁰⁹

¹⁰⁶ R6M. Zdroj: Archiv autorky.

¹⁰⁷ R5Ž. Zdroj: Archiv autorky.

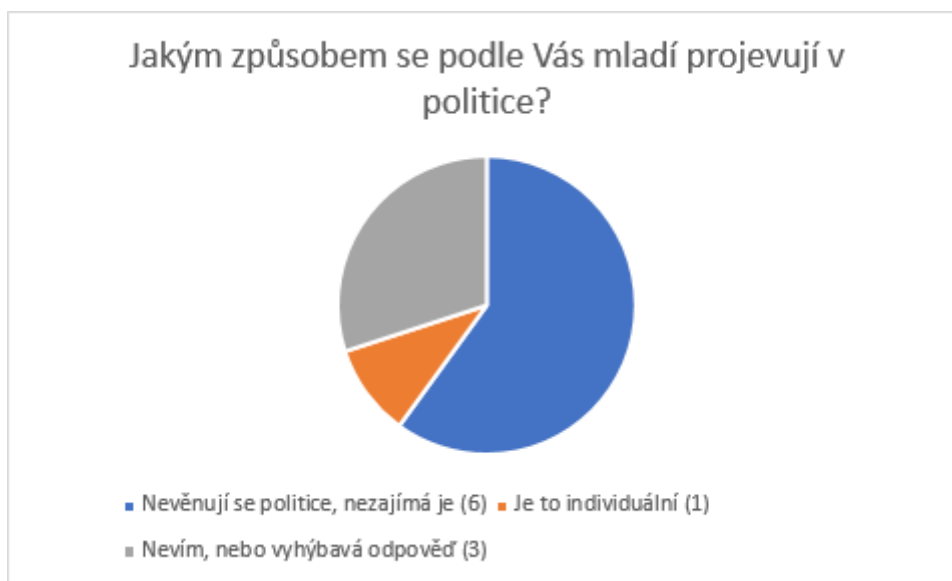
¹⁰⁸ R9Ž. Zdroj: Archiv autorky.

¹⁰⁹ R7M. Zdroj: Archiv autorky.

4.4.3 Zájem mládeže o politiku

Domnívala jsem se, že většina příslušníků starší generace si myslí, že se dnešní mládež nezajímá o aktuální dění ve společnosti a jsou lhostejní k politice. 60 % respondentů na záznamník sdělilo, že mladí lidé se politice nevěnují, nechtějí se jí věnovat a nezajímá je, protože mají jiné starosti a zájmy. Podle mého názoru se má hypotéza v tomto případě z velké části potvrdila.

Graf 3: Jakým způsobem se podle Vás mladí projevují v politice?, Zdroj: Archiv autorky

Pokud se mladí lidé zajímají o politiku, mají vyhraněné názory, které se zpravidla neshodují s názory starší generace. „Ze zkušeností vím, že názorově na politiku se mladí a starší neshodnem.“¹¹⁰

Podle starší generace rodina ovlivňuje názory mládeže na politické dění. „Děti si berou vesměs příklad ze svých rodičů.“¹¹¹ Ovšem ne vždy dostane mládež od svých rodičů dobrý vzor. Samozřejmě rodina není jediná, která mládež ovlivňuje, mohou to být také přátelé nebo média, ale rodina je člověku zpravidla nejbližší.

Polovina respondentů se domnívá, že v politice je více starších lidí a další dva respondenti uvedli, že v politice se vyskytuje střední proud a starší lidé. Pouze respondentka

¹¹⁰ R5Ž. Zdroj: Archiv autorky.

¹¹¹ R3M. Zdroj: Archiv autorky.

R5Ž si myslí, že v politice převládají mladí lidé. „*Určitě chtějí něco změnit, co se jim tady nelíbí. Prvotní plán je dobrá víra a myšlenka v to, že můžou něco udělat.*”¹¹²

Mládež může ode dne svých osmnáctých narozenin v České republice volit, může chodit k volbám. V této souvislosti se střetly dva názory, kdy si jeden respondent¹¹³ myslí, že mladí lidé mají přehled a druhý tvrdí v podstatě opak¹¹⁴, že mládež nerozumí politice a nezná historii, a proto asi i špatně volí. „*Ten mladý člověk by měl být informovanej opravdu dobře, poněvadž on je volič, on je současně volič, no a když nemá ten mladý člověk přehled, co se v tom státě děje, případně za hranicemi toho státu, no tak jak dobře bude volit? Jak potom může dobře volit? No obvykle špatně volit.*”¹¹⁵

---

¹¹² R5Ž. Zdroj: Archiv autorky.

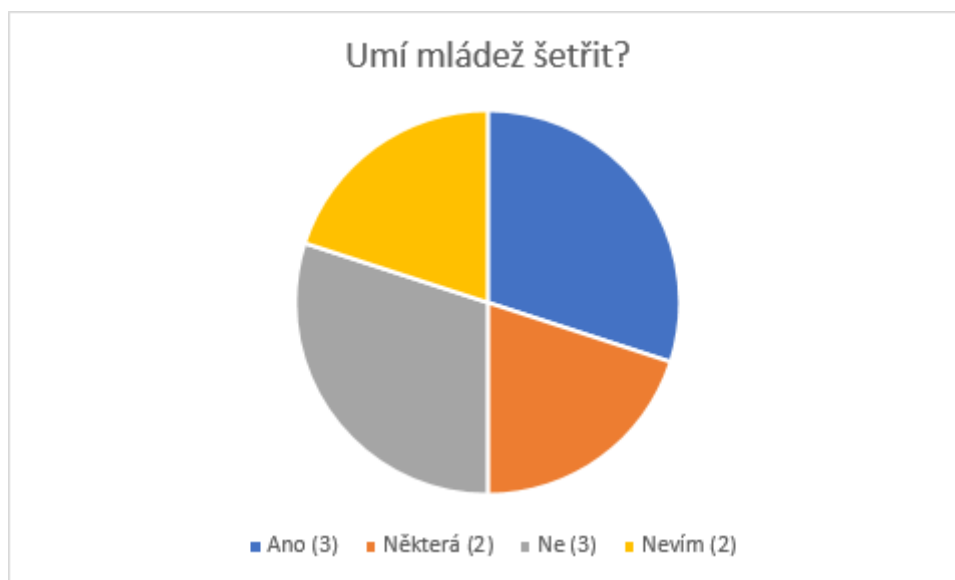
¹¹³ R6M. Zdroj: Archiv autorky.

¹¹⁴ R10M. Zdroj: Archiv autorky.

¹¹⁵ R10M. Zdroj: Archiv autorky.

4.4.4 Přístup mládeže k financím

V okruhu, který se zabýval financemi, jsem svou hypotézu zaměřila na to, zda podle starší generace dokáže mládež šetřit. Očekávala jsem, že většina příslušníků starší generace se domnívá, že mládež neumí šetřit.

Graf 4: Umí mládež šetřit?, Zdroj: Archiv autorky

Všichni respondenti vnímají posun ve finančním světě, například elektronické bankovníctví, placení platební kartou místo hotovosti nebo platby přes internet neboli internetové bankovníctví pozitivně a za přínosné a prospěšné pro ty, kteří tomu rozumí. A i ti respondenti, kteří se ve zmíněném elektronickém bankovníctví nevyznají a neumějí to, mluvili kladně. „*Neumím to, ale manželka to umí a jsem moc spokojený.*”¹¹⁶ Je to podle nich rychlejší, protože to šetří čas, a pohodlnější, protože si téměř vše mohou zařídit z domu. Mládež tomu, podle starší generace, velmi dobře rozumí a umí to. „*To už má teď téměř každý.*”¹¹⁷ Podle respondentky R9Ž s financemi souvisí vzdělání. „*Dneska se to tak trochu narovnává, ale pořád není vzdělání zaplacený.*”¹¹⁸ V tomto kontextu byli jmenováni učitelé, kteří donedávna měli velmi nízké platové ohodnocení a přitom, aby mohli učit, museli vystudovat vysokou školu.

¹¹⁶ R7M. Zdroj: Archiv autorky.

¹¹⁷ R2Ž. Zdroj: Archiv autorky.

¹¹⁸ R9Ž. Zdroj: Archiv autorky.

4.4.5 Postoj mladých lidí k manželství

Poslední hypotéza, kterou jsem stanovila následovně: Většina příslušníků starší generace si myslí, že mladí lidé nemají zájem o manželství, se zcela potvrdila. 100% respondentů odpovědělo, že mladí lidé se nechtějí vázat a nechávají si ve vztahu tzv. otevřená vrátka.

Graf 5: Jaký vztah dnešní mládež preferuje?, Zdroj: Archiv autorky

Podle výsledků mého výzkumu si starší generace myslí, že se mládež stále seznamuje v tváři v tvář v restauracích, na různých akcích anebo přes kamarády, ale převládá u nich seznamování přes internetové sítě například na internetových seznamkách nebo na facebooku (společenská síť). „Dřív to bylo živočišný a dneska je to takový virtuální.”¹¹⁹ Podle respondentů z řad starší generace se mladí lidé nechtějí vázat. „Dneska budou radši žít vedle sebe, aby nebyli zavázaní.”¹²⁰ Podle starší generace mladí lidé nepreferují manželství, ale volný vztah tedy tzv. život na hromádce, kdy spolu partneři žijí a někdy i spolu mají děti bez toho, aby se vzali. Pro starší generaci bylo v jejich mládí nepředstavitelné, že by se nevdaly nebo neoženili. „Já jsem si nedovedla představit, že bych se nevdala anebo že bych měla za svobodna děti.”¹²¹ Dodávají však, že dnes je v této věci uvolněnější doba, která umožňuje zmíněnou volnější podobu vztahu bez toho, aby se z nich stali odpadlíci společnosti, na které by se ukazovalo. Měli také, podle nich, jiný přístup k manželství. „Já jsem to bral tak, že když už

¹¹⁹ R6M. Zdroj: Archiv autorky.

¹²⁰ R6M. Zdroj: Archiv autorky.

¹²¹ R5Ž. Zdroj: Archiv autorky.

*člověk chtěl s někým být, no tak se oženil. Dnes to tak není.”*¹²² Starší generace považovala manželství za zodpovědné jednání a brala jej za posvátnou, důležitou a někdy nutnou věc. Mladí lidé podle respondentů nemohou brát vztahy vážně pokud se vyhýbají manželství.

---

¹²² R6M. Zdroj: Archiv autorky.

Závěr

Jak bylo mnohokrát v této práci řečeno, je jiná doba, než v které žila dnešní starší generace, a ta přináší jiné zvyky, trendy a chování. Polovina z dotazovaných respondentů se zmínilo, že doba, když oni byli mladí, nebyla lepší ani horší než ta dnešní, ale je tu určitý posun. „*Ten posun tady je, ale nikdo neví, neřekne, aspoň já to nevím, jestli je to dobře, jak to jde, nebo je to špatně. To se všechno uvidí. Kdyby ten posun nebyl, tak bysme teď seděli v jeskyni a křesali pazourkem, aby jsme udělali oheň.*”¹²³

Každá doba sleduje mladé lidi a mnoho občanů je kritizuje. Tak to bylo a bude. Možná je to způsobené tím, že lidé srovnávají své chování ve svém mládí a chování dnešní mládeže v dnešní době, jenže otázka, která se nabízí, je, jestli lze srovnávat něco, kde nejsou stejné podmínky. Je jiná doba. Jsou celkově uvolněnější mravy. Lidi mají dnes více možností. Například mohou cestovat téměř kamkoli. Mládež je sledovaná proto, že je to jedna z nejvýraznějších skupin ve společnosti, kde má společnost možnost částečně nahlédnout na svou budoucnost. „*Já si myslím, že je mládež v podstatě stejná jako byla. I když z vnějšího pohledu se zdá vzhledem k jiným podmínkám, že je jiná trochu, ale to je spíš atmosféra ve společnosti.*”¹²⁴ Stejně jako v každé jiné době si i dnes mladí hledají své místo v životě a teprve se nacházejí.

Z celkové analýzy pohledu starší generace na mládež vyplývá, že starší generace nemá jednotný názor na mládež. Podle mého průzkumu vnímá většina respondentů starší generace příslušníky mládeže jako lidi s lehkovážným přístupem k životu. Otázkou však je, jestli to není charakteristický rys pro tuto vývojovou etapu. Snad každá generace si v této fázi vývoje člověka, chtěla užívat, ovšem směla jen v mezích, které jim byli dovoleny. Dnešní mládež má výhodu v tom, že je uvolněnější doba.

Dnešní mládež je dost ovlivněna technologiemi a dá se očekávat, že budoucí generace mládeže bude ovlivněna daleko víc.

Má práce nepojala všechny možnosti, které souvisí s vývojem mládeže, protože existuje široké spektrum možností a okruhů, které lze zkoumat a mělo by se zkoumat.

---

¹²³ R7M. Zdroj: Archiv autorky.

¹²⁴ R8M. Zdroj: Archiv autorky.

Zabývala jsem se dnešní mládeží očima starší generace, ale bylo by na místě zkusit zjistit, jak se na sebe dívá mládež sama.

Cílem práce bylo zjištění pohledu současné starší generace na vývoj mládeže, jak starší generace vnímá v mnou daných aspektech dnešní mládež a ověření hypotéz. Tyto cíle byly splněny a to tak, že jsem umožnila části starší generace prostřednictvím 10 vybraných respondentů, kteří spadají do této skupiny, vyslovit se ohledně mládeže a říct jejich názory na mladé lidi.

Má práce by mohla mít přínos jako určité doplnění či pokračování díla Generace, mládež a její výzkum, kterou napsal Petr Sak, protože rozšiřuji část, jež se zabývá mládeží a generacemi, tím, že se na ni dívám pohledem starší generace.

Připouštím, že existuje možnost, kdyby se někdo zeptal jiných deseti příslušníků starší generace, mohl by dojít k jiným závěrům, ale snažila jsem se vybrat respondenty tak, abych této možnosti, co nejvíce zabránila: respondenti jsou složeni ze zástupců obou pohlaví, jsou různě staří, někteří mají vnoučata ve věku mládeže a někteří ne, jsou různého vzdělání.

Seznam literatury

Monografie:

1. JANDOUREK, JAN. *Úvod do sociologie*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-644-5.
2. ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Přehled vývojové psychologie*. Dotisk 2., nezměn. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. ISBN 80-244-0629-2.
3. SAK, Petr. *Proměny české mládeže: česká mládež v pohledu sociologických výzkumů*. Vyd. 1. Praha: Petrklíč, 2000. ISBN 8072290428.
4. Kolektiv autorů Encyklopedický dům. *Slovník cizích slov*. Praha: Levné knihy KMA, s r. o., 2006. ISBN 80-7309-347-2.
5. SAK, Petr; KOLESÁROVÁ, Karolína. *Sociologie stáří a seniorů*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3850-5.
6. LINHART, J., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A., MAŘÍKOVÁ, H. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5.
7. PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ Eliška, MAREŠ Jiří. *Pedagogický slovník*. 4. vyd. Praha: Portál, 2003.
8. VÁGNEROVÁ, Marie. *Základy obecné psychologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-283-8.
9. BEDNAŘÍKOVÁ, Iveta. *Kapitoly z andragogiky I*. Dotisk 1. vydání z r. 2006. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. 77 s. ISBN 80-244-1192-X.
10. MANGUEL, Alberto. *Dějiny čtení*. Host - vydavatelství, s. r. o.: Brno, 2007. ISBN 978-80-7294-231-2.
11. VODIČKA, Karel; CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 3. aktualizované vydání. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-893-7.
12. RUSSELL, Bertrand. *MANŽELSTVÍ A MRAVNOST*. Praha: Aventinum, 1931. s. 43. Online. Dostupné z <http://www.schacco.savana-hosting.cz/vlastni_web/admin_knih75/stahnout_ebook.php?id=468>, [cit. 25.2.2019].

13. SAK, Petr. *Generace, mládež a její výzkum*. Mládež a společnost. Bratislava: Ministerstvo školství, vědy, výzkumu a sportu, 2016, XXII, č. 2, s. 7-23. ISSN 1335-1109. Online. Dostupné z <http://www.insoma.cz/Studie%20generace_mladez_a_jeji_vyzkum.pdf> [Cit. k 14.12.2018].
14. SAK, Petr. *Vztahy mezi generacemi*. Česko-slovenské pediatrie, č. 5/2009, Praha: Mladá fronta, 1945. Online. Dostupné z <http://www.insoma.cz/index.php?id=1&n=1&d_1=article&d_2=generace> [Cit. k 14.12.2018].

Elektronické zdroje:

1. *Zpráva o mládeži 2013*. Online: www.msmt.cz/file/33231_1_1/, [cit. 12.2.2019].
2. Český statistický úřad. *Infografika: Podíl mladých v populaci činí 12%*. 2018. Online: <https://www.czso.cz/csu/czso/infografika-podil-mladych-v-populaci-cini-12->, [cit. 12. 2. 2019].
3. Online: <http://www.nastarakolena.cz/hranice-stari-se-stale-posouva-1633/>, [cit. dne 10. 3. 2019].
4. Online: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Generace>, [cit. dne 8. 8. 2019].
5. Online: <https://zsfed.cz/recenze/analyza-generaci/>, [cit. k 11. 3. 2019].
6. Online: <http://www.hrforum.cz/x-y-z-tri-pismena-tri-nejvyraznejsi-generace-soucasnosti/>, [cit. k 8. 3. 2019].
7. Online: https://www.idnes.cz/zpravy/prilohy/youtuberi-generace-youtube-martin-buchtik-sociolog.A170309_134853_domaci_mcn, [cit. k 8. 3. 2019].
8. Online: <https://www.marketingproskoly.cz/jaka-je-generace-skolaku-na-zakladni-skole-generace-alfa-se-vam-predstavuje>, [cit. k 8. 3. 2019].
9. *Podíl vysokoškoláků máme nižší než EU*. Praha: Český statistický úřad, 2018. Online: <https://www.czso.cz/csu/czso/podil-vysokoskolaku-mame-nizsi-nez-eu>, [cit. dne 12.2.2019].
10. *Vysokoškoláků rapidně přibývá*. Praha: Český statistický úřad, 2016. Online: <https://www.czso.cz/csu/czso/vysokoskolaku-rapidne-pribyva>, [cit. 12.2.2019].

11. Online: https://www.idnes.cz/liberec/zpravy/ucne-motivace-stipendium-obory-konci-skola-vzdelavani.A170913_084213_liberec-zpravy_jape, [cit. 14.2.2019].
12. Český statistický úřad. *Čtenářů u nás přibývá, čtou hlavně ženy*. 2018. Online: <https://www.czso.cz/csu/czso/ctenaru-u-nas-pribyva-ctou-hlavne-zeny>, [cit. 12.2.2019].
13. Online: <https://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/446/CO-JE-CTENARSKA-GRAMOTNOST-PROC-A-JAK-JI-ROZVIJET.html/>, [cit. 12.2.2019].
14. Online: <https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Vysledky-PISA-2015-uroven-patnactiletých-zaku-ve-v>, [cit. 12.2.2019].
15. Online: https://jindrichohradecky.denik.cz/zpravy_region/centrum-pro-mladez-chce-zvysit-zajem-mladych-o-politiku-20171101.html, [cit. 16.2.2019].
16. *Mladí Češi v tom, jak ignorují politiku, nemají ve vyspělých zemích konkurenci*. Praha: ČT4, 2018. Online: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2378035-mladi-cesi-v-tom-jak-ignoruji-politiku-nemaji-ve-vyspelych-zemich-konkurenci>, [cit. 15.2.2019].
17. Online: <https://dvojka.rozhlas.cz/prepis-tvorba-financnich-rezerv-27-cervence-7538633>, [cit. 12.2.2019].
18. PALEČKOVÁ Jana, ŘEZÁČOVÁ Lucie, TOMÁŠEK Vladislav. *Mezinárodní šetření PISA 2012. Finanční gramotnost patnáctiletých žáků*. Česká školní inspekce, 2014. s. 3. Online: <https://www.csicr.cz/Prave-menu/Mezinarodni-setreni/PISA/Narodni-zpravy/Ceska-skolni-inspekce-zverejnuje-zpravu-z-setreni>, [cit. 12.2.2019].
19. Online: <http://zakony.centrum.cz/obcansky-zakonik-novy/cast-2-hlava-1>, [cit. 11.2.2019].
20. *Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů*. Online: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-115>, [cit.11.2.2019].
21. Online: https://www.czso.cz/csu/czso/do_manzelstvi_mladi_lide_nepospichaji_20140409, [cit.15.2.2019].
22. Český statistický úřad. *Svateb přibývá*. 2018. Online: <https://www.czso.cz/csu/czso/svateb-pribyva>, [cit. 12.2.2019].
23. Online: <https://brno.rozhlas.cz/sociolog-dnesni-zeny-chteji-muze-kteri-se-podili-na-peci-o-domacnost-6452043>, [cit. 11.2.2019].

24. Online: <https://www.cssz.cz/cz/nemocenske-pojisteni/davky/otcovska.htm>, [cit. 11.2.2019].

25. *Tabulka č. 21: Četba knih a novin (18–69 let)*. Online. Dostupné z <
<https://www.czso.cz/documents/10180/76208655/2300531830.pdf/a5f51575-b808-427f-b114-05f4ff52490c?version=1.0>>, [cit. 25.2.2019].

Přílohy

Přílohy vázané:

Příloha č. 1: Otázky pro rozhovor s příslušníky starší generace

Přílohy volné:

Příloha č. 2: Nahrané rozhovory na CD, které je přiložené k práci.

Příloha č. 1: Otázky pro rozhovor s příslušníky starší generace

1. Jak podle Vás přistupuje mládež ke škole a studiu?
2. Jak byste popsal/a úroveň vzdělání dnešní mládeže?
3. Jaké obory, předměty jsou podle Vás u mládeže nejoblíbenější? A proč?
4. Můžete porovnat stav vzdělání mladých ve Vašem věku a dnes?
5. Čte podle Vás mládež?
6. Jaký vztah má podle Vás dnešní mládež ke knihám?
7. K čemu má podle Vás mládež blíž: ke knize ve vazbě nebo v elektronické podobě?
8. Z jakých zdrojů získává podle Vás mládež informace o dění ve společnosti?
9. Jak vnímáte posun ve finančním světě, například elektronické bankovníctví, placení platební kartou místo hotovosti nebo platby přes internet neboli internetové bankovníctví?
10. Jak se orientuje podle Vás v této záležitosti, těchto možnostech, dnešní mládež?
11. Kde by se podle Vás měla mládež finanční gramotnost učit? V rodině, ve škole, kombinovaně, nebo někde jinde?
12. Myslíte si, že dnešní mládež dokáže šetřit?
13. Jakým způsobem se podle Vás mladí projevují v politice? A jaké možnosti mají?
14. Myslíte si, že se v politice angažuje více starších nebo mladších lidí? A proč myslíte, že tomu tak je?
15. Jak byste posoudili účast mladých lidí u voleb?
16. Jak podle Vás ovlivňuje rodina názory mládeže na politické dění?
17. Jak se podle Vás dnešní mladí lidé seznamují?
18. Jaký typ vztahu mladí lidé preferují? (Volný vztah, život tzv. na hromádce, manželství, ...) A pokuste se, prosím, svůj názor vysvětlit.
19. Popište, prosím, postoj dnešní mládeže k manželství.
20. Jaký vztah nebo názor na manželství jste měl/a v době Vašeho dospívání?
21. Pokuste se, prosím, srovnat zmíněné postoje. V čem vidíte rozdíly?

ANOTACE KVALIFIKAČNÍ PRÁCE

Jméno a příjmení:	Tereza Hružková
Katedra nebo ústav:	Katedra společenských věd
Vedoucí práce:	Mgr. Tomáš Hubálek, Ph.D.
Rok obhajoby:	2019

Název práce:	Vývoj dnešní mládeže očima starší generace
Název v angličtině:	The development of today's youth through the eyes of the older generation
Anotace práce:	<p>Tato práce se zabývá vývojem dnešní mládeže očima, pohledem, starší generace.</p> <p>V teoretické části práce jsou přiblíženy pojmy mládež a starší generace. Je zde ve zkrácené verzi uvedeno, jak probíhal vývoj generací a také je možno nalézt v této části vypracovanou teorii k pěti okruhům šetření: vzdělání, četba, finance, politika, manželství.</p> <p>V praktické části bylo provedeno šetření realizované pomocí techniky polostandardizovaného rozhovoru s příslušníky starší generace. Výsledky šetření jsou součástí práce.</p>
Klíčová slova:	starší generace, dnešní mládež, vývoj mládeže, vzdělání, četba, finance, politika, manželství
Anotace v angličtině:	<p>This work deals with the development of today's youth through the eyes of the older generation.</p> <p>In the theoretical part of this work, the terms "youth" and "the older generation" are explained. A short version of the generation development is outlined there. The theory to inquiry is also developed in this part.</p> <p>In the practical part a research was done with the help of a semi-standardized interview with members of the older generation. Results are included in the work.</p>
Klíčová slova v angličtině:	The older generation, today's youth, the development of today's youth, education, reading, finances, politics, marriage
Přílohy vázané v práci:	Součástí práce jsou grafy, tabulka (anotace) a Příloha č. 1: Otázky pro rozhovor s příslušníky starší generace
Rozsah práce:	46 s. (celá práce má 84 997 znaků s mezerami a 71 188 znaků bez mezer)
Jazyk práce:	Český jazyk

